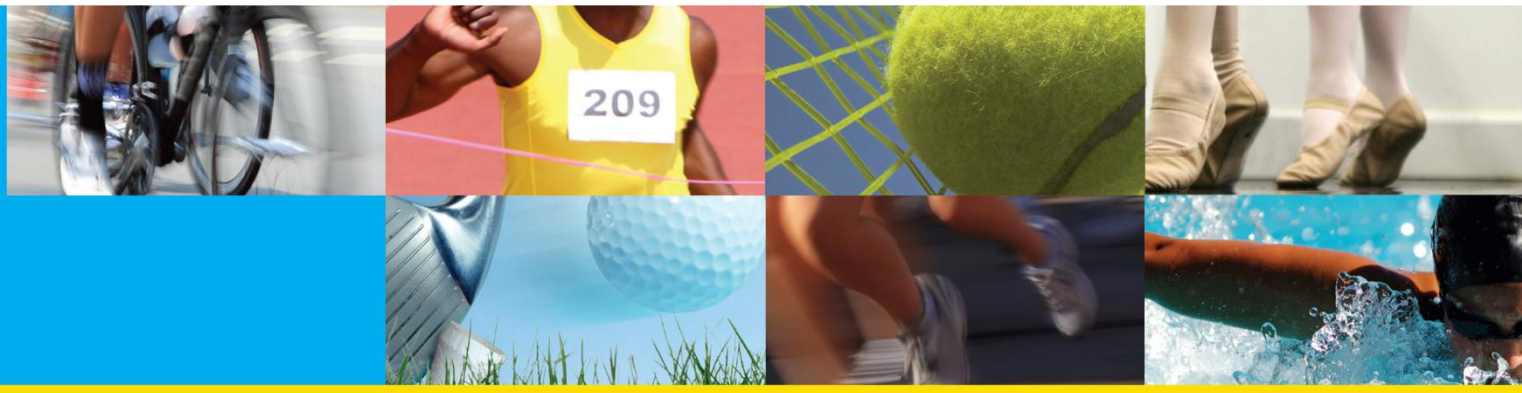
mulier instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

Vitaliteit sportverenigingen Eindhoven 2016

Janine van Kalmthout

Anouk Brandsema

Vitaliteit sportverenigingen Eindhoven 2016

in opdracht van de Gemeente Eindhoven

Janine van Kalmthout
Anouk Brandsema

© Mulier Instituut
Utrecht, juni 2017

Mulier *Instituut*
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
+31 (0)30 721 02 20 | www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl | @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	**Samenvatting en conclusies**	**7**
1.1	Vitaliteit sportverenigingen	7
1.2	Maatschappelijke functie	8
1.3	Organisatiekracht	9
2.	**Inleiding**	**11**
2.1	Onderzoeksopzet	11
2.2	Analyse en rapportage	12
3.	**Vitaliteit sportverenigingen**	**13**
3.1	Organisatiekracht	13
3.2	Maatschappelijke functie	15
3.3	Vitaliteit sportverenigingen	18
4.	**Beleid en strategie**	**21**
4.1	Beleidsplannen en speerpunten	21
4.2	Advies en ondersteuning	24
4.3	Accommodatie	26
4.4	Samenwerking	27
4.5	Toekomst	31
5.	**Aanbod**	**33**
5.1	Nevenactiviteiten	34
6.	**Doelgroepen**	**39**
6.1	Samenstelling ledenbestand	39
6.2	Ledenverloop	41
7.	**Kader**	**43**
7.1	Vrijwilligers	43
7.2	Kadertekort	43
8.	**Financiën**	**47**
Bijlage I Respons en achtergrondkenmerken verenigingen		**49**

1. Samenvatting en conclusies

In dit hoofdstuk worden kort de stand van zaken en de ontwikkeling van de sportverenigingen in Eindhoven beschreven. De belangrijkste resultaten uit de verenigingsmonitor 2016 worden samengevat conform de thema's die het uitgangspunt voor vitaliteit vormen: de maatschappelijke index en organisatiekracht.

1.1 Vitaliteit sportverenigingen

Een op de zes verenigingen in Eindhoven kan worden beschouwd als een vitale vereniging (figuur 3.5). Deze vereniging is zowel organisatiekrachtig als maatschappelijk actief. Dit is een lichte toename ten opzichte van 2014. De helft van de Eindhovense verenigingen is een zogenaamde krachtige vereniging. Zij zijn organisatorisch krachtig, maar vervullen niet of nauwelijks een maatschappelijke functie. Een vijfde van de verenigingen is kwetsbaar. Zij zijn niet of nauwelijks organisatiekrachtig én vervullen geen bredere maatschappelijke functie in Eindhoven. Van alle verenigingen is zeven op de tien organisatorisch krachtig ten opzichte van zes op de tien in 2014. Twee vijfde van de verenigingen neemt een maatschappelijke functie in, ongeveer gelijk aan 2014.

Conform de organisatiekrachtindex (bestaande uit de vijf criteria: leden, kader, financiën, accommodatie en beleid) is ruim twee derde van de Eindhovense verenigingen een krachtige tot zeer krachtige organisatie (figuur 3.1). Drie op de tien Eindhovense verenigingen (30%) scoort 'goed' op deze index en is zeer krachtig. Een stijging ten opzichte van 2014 waar een vijfde (17%) 'goed' scoorde op de index. Twee vijfde van de verenigingen (40%) is 'voldoende' krachtig. 10 procent van de Eindhovense verenigingen is niet krachtig en scoort onvoldoende op organisatiekracht, eveneens een stijging ten opzichte van 2014 (4%).

De verenigingen scoren het hoogst op het organisatiekrachtcriterium leden. Ruim twee vijfde van de verenigingen scoort 'goed' op dit criterium en minder dan een tiende van de verenigingen scoort een 'onvoldoende'. De verenigingen scoren het laagst op het organisatiekrachtcriterium accommodatie. Een vijfde van de verenigingen scoort 'goed' en een derde van de verenigingen 'onvoldoende'. Ook op het criterium financiën wordt in vergelijking met de andere criteria laag gescoord, maar de score is ten opzichte van 2014 wel toegenomen. Twee vijfde (41%) van de verenigingen scoort onvoldoende tot matig op het criterium financiën. Kader neemt bij de organisatiekrachtindex de derde plek in.

Sportverenigingen zijn met het organiseren van hun reguliere sportaanbod al van maatschappelijke betekenis, maar de maatschappelijke functie kan verder gaan dan dat. De index maatschappelijke functie brengt dat in beeld. Slechts 1 procent scoort 'goed' op de index maatschappelijke functie, een kwart van de clubs scoort 'voldoende' en eveneens een kwart van de clubs scoort 'onvoldoende'. De index bestaat uit twee criteria: maatschappelijk actief en maatschappelijke intentie.

Bijna twee vijfde van de verenigingen scoort 'voldoende tot goed' op het criterium maatschappelijk actief. Deze verenigingen zijn voldoende tot goed actief in het uitvoeren van een bredere maatschappelijke functie. Een kwart van de verenigingen heeft plannen voor activiteiten of een redelijk positieve houding ten aanzien van een bredere maatschappelijk functie voor hun vereniging. Zij scoren 'voldoende' of 'goed' op het criterium maatschappelijke intentie. Dit is redelijk gelijk aan de resultaten in 2014.

Door de index voor organisatiekracht en de maatschappelijke index met elkaar te combineren, wordt in beeld gebracht hoe vitaal verenigingen zijn. Het is een hulpmiddel om verenigingen te segmenteren. Geen enkele vereniging scoort op beide indexen 'goed' en is daarmee ontegenzeggelijk een vitale vereniging (figuur 3.5). In 2014 scoorde nog één vereniging op beide indexen 'goed'. Een op de zes verenigingen (16,5%) valt in het segment vitale vereniging. Een toename ten opzichte van 2014 (8%). Een op de tien verenigingen (10%) is als een maatschappelijke vereniging te beschouwen. De helft van de verenigingen (53,5%) is organisatorisch krachtig, maar heeft niet of nauwelijks een maatschappelijke functie. Bij een derde van de verenigingen kan mogelijk de maatschappelijke functie nog worden verhoogd. Tenminste, als organisatiekracht van verenigingen wordt gezien als een voorwaarde om een maatschappelijk functie te vervullen. Deze verenigingen zijn voldoende of goed organisatorisch krachtig, maar scoren matig op maatschappelijke functie.

1.2 Maatschappelijke functie

De meeste verenigingen zijn actiever dan 2014 (paragraaf 3.2) in de samenwerking met organisaties en het organiseren van extra aanbod voor zowel leden als niet-leden. Ze ondernemen activiteiten op meer maatschappelijke thema's en zijn vaker bij sportstimuleringsprojecten betrokken. De meeste bestuurders zijn van mening dat verenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. Wel vinden minder bestuurders dit dan het geval was in 2010 en 2014 (tabel 4.7).

Meer verenigingen werken samen met een of meer andere organisaties ten opzichte van 2014 (resp. 85% en 67%). Van deze verenigingen werkte de helft het afgelopen jaar samen met andere sportverenigingen en eveneens de helft met Sportformule Eindhoven (figuur 4.4). Wel werken de verenigingen minder vaak samen met de Eindhovense sportraad of de sportbond dan eerdere jaren. Samenwerking met minder traditionele partners, zoals bedrijven of zorg- of welzijnsorganisaties, komt minder vaak voor dan in 2014. Verenigingen willen voornamelijk hun samenwerkingsverbanden voorzetten of intensiveren. Naast het reguliere sportaanbod organiseren de meeste verenigingen andere activiteiten voor hun eigen leden, maar ook voor niet-leden. De verenigingen ervaren meer dan in 2014 dat zij specifieke groepen (zoals allochtonen, mindervaliden enz.) beter kunnen bereiken.

Twee derde van de verenigingen onderneemt een of meer activiteiten op meer maatschappelijke thema's zoals gezonde leefstijl, duurzaamheid, sportiviteit en respect e.d. Het zijn met name de grotere verenigingen die dergelijke activiteiten aanbieden. Een kwart van de Eindhovense verenigingen was dit jaar betrokken bij een sportstimuleringsproject van de gemeente en/of een andere organisatie, een toename ten opzichte van 2014. Ook richten de verenigingen zich vaker dan 2014 (resp. 54% en 27%) op het aanbieden van activiteiten en faciliteiten buiten het reguliere aanbod voor een bredere groep (potentiële) sporters.

De meeste bestuurders (72%) vinden dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. Ze zijn vooral van mening dat sportiviteit en respect in de vereniging aandacht moet hebben. Een vijfde van de bestuurders vindt dat sportverenigingen mensen zouden moeten stimuleren meer te gaan bewegen en zien het tegengaan van overgewicht als taak van de sportvereniging. Ten opzichte van 2010 en 2014 ervaren de clubs minder vaak hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Een kwart van de verenigingen heeft plannen om activiteiten te ondernemen op een of meer maatschappelijke thema's, met name gezonde voeding en kantine en gezonde leefstijl.

1.3 Organisatiekracht

Bij de organisatiekracht van verenigingen gaat het om een aantal belangrijke zaken dat samen het functioneren van een vereniging mogelijk maakt: het beleid, de accommodatie, de leden, het kader en de financiën. De belangrijkste beleidsaandachtspunten van de clubs voor de korte en de lange termijn zijn: werving en behoud van leden, werving en behoud van vrijwilligers/verenigingskader en financiën. Het ledental vormt nog altijd een belangrijk speerpunt, maar dit aspect is de afgelopen jaren relatief gelijk gebleven. De meeste verenigingen zijn positief gestemd en verwachten wat betreft leden de komende tijd stabiliteit of groei. Bijna drie op de vier verenigingen beschikt over voldoende vrijwilligers, maar eveneens drie op de vier is op zoek naar meer vrijwilligers. Verenigingen zijn ten opzichte van 2010 en 2014 vaker positief gestemd over hun financiële situatie, al blijft financiën nog altijd een belangrijk aandachtspunt. De helft van de verengingen is tevreden over hun accommodatie, redelijk gelijk aan 2010 en 2014.

Beleid

Van de Eindhovense sportverenigingen heeft bijna drie op de vier (74%) in de afgelopen twee jaar voornemens, doelstellingen of plannen met betrekking tot het functioneren van de vereniging op papier gezet (landelijk 60%). Twee derde van de verenigingen beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn. De belangrijkste beleidsaandachtspunten van de clubs voor de lange termijn zijn: werving en behoud van leden, werving en behoud van vrijwilligers/verenigingskader en financiën. Dit komt overeen met de speerpunten waar het bestuur van de verenigingen zich met beleid het komende jaar voor inzet. Ook de sfeer op en cultuur van de vereniging is voor clubs een belangrijk speerpunt.

Accommodatie

Drie vijfde van alle verenigingen geeft aan dat de accommodatie in goede staat is. Verder geeft de helft van de verenigingen aan nog jaren vooruit te kunnen met (het aantal beschikbare uren in) de huidige accommodatie op de huidige locatie. De binnensporten geven vaker aan dan buitensportverenigingen dat ze met de huidige accommodatie op de huidige locatie nog jaren vooruit kunnen. Dit geldt ook voor de verenigingen die over een eigen accommodatie beschikken ten opzichte van de verenigingen zonder eigen accommodatie. Drie vijfde van de verenigingen zegt dat zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie/clubhuis naar wens verlopen en helder zijn. De buitensporten en verenigingen met een eigen accommodatie geven vaker dan de binnensporten en verenigingen zonder eigen accommodatie aan dat ze op elk gewenst moment over de accommodatie kunnen beschikken. In totaal is de helft van de verenigingen het hier mee eens. Grotere verenigingen zijn dat vaker dan kleine verenigingen. Ten opzichte van 2010 en 2014 is de mening van verenigingen over hun accommodatie redelijk gelijk gebleven.

Leden

Bij twee vijfde van de verenigingen is het aantal leden (op basis van aan- en afmeldingen) de afgelopen twee jaar gestegen en bij een vijfde van de verenigingen is sprake van een daling. Over het algemeen is sprake van een stabiel of licht stijgend ledental. De verwachting van verenigingen over de toekomst is wat positiever gestemd en veel clubs (41%) verwachten een groei in hun ledenbestand. De meeste verenigingen (89%) hebben een leden(groei)ambitie voor 2018. Dat is gelijk aan 2014. De verenigingen willen met name groeien door leden te werven. Een kwart van de verenigingen wil groeien door leden te behouden. Bij drie kwart van de verenigingen is de opkomst bij trainingen, instuiven, toernooien en dergelijke hoog.

Wat betreft de diversiteit in het ledenbestand is ten opzichte van 2010 en 2014 een toename te zien. Bijna elke vereniging geeft aan leden met een migrantenachtergrond in het ledenbestand te hebben. Bij deze verenigingen is gemiddeld een vijfde van de vereniging van migrantenafkomst. Twee vijfde van de reguliere verenigingen heeft gehandicapte leden en/of leden met een chronische aandoening op hun vereniging. Het ledental vormt voor de Eindhovense verenigingen een belangrijk aandachtspunt. Werving en behoud van leden wordt het meest door de verenigingen als speerpunt van beleid genoemd voor de korte en lange termijn.

Kader

Het werven en selecteren van vrijwilligers is een belangrijk aandachtspunt voor de verenigingen. De meeste verenigingen die behoefte hebben aan professionele ondersteuning, willen vaak ondersteuning bij het werven en selecteren van vrijwilligers.

Een kwart van de verenigingen (28%) ervaart echt een tekort aan vrijwilligers. Geen enkele vereniging gaf aan te veel vacatures te hebben. Dit was in 2014 nog 4 procent. De helft van de verenigingen (45%) heeft geen enkele vacature voor vrijwilligers en betaalde medewerkers. Een derde van de verenigingen werkt met een actueel plan voor werving en behoud van vrijwilligers. Sinds 2014 hebben meer verenigingen een actueel plan en geeft een derde (ten opzichte van de helft in 2014) aan dat ze geen actueel plan heeft voor werving en behoud van vrijwilligers. Werving en behoud van vrijwilligers stond de afgelopen jaren vaak als aandachtspunt in beleidsplannen en dat is voor de komende jaren ook het geval.

Twee derde van de verenigingen werkt met een belastingvrije vrijwilligersvergoeding. Grotere verenigingen maken hier vaker gebruik van dan kleine verenigingen. Bijna de helft (45%) van de verenigingen heeft betaalde medewerkers in dienst. De meeste verenigingen (73%) beschikken over voldoende vrijwilligers. Ondanks dat de verenigingen over voldoende vrijwilligers beschikken, is eveneens drie kwart van alle clubs ook naar vrijwilligers op zoek.

Financiën

In het beleid voor de korte en lange termijn nemen de financiën een steeds prominentere plek in. Veel verenigingen die behoefte hebben aan ondersteuning, willen ondersteuning bij het werven van sponsors/adverteerders. Dit was eveneens in 2014 het geval.

Twee derde van de verenigingen in Eindhoven (65%) spreekt van een (zeer) gezonde financiële positie, een stijging ten opzichte van 2010 en 2014. Met name middelgrote verenigingen en verenigingen die binnensport aanbieden zijn vaker positiever over de financiële positie van de club dan kleine verenigingen. Twee derde van de verenigingen denkt bij het financieel beleid een aantal jaren vooruit. Zeven van de tien verenigingen heeft (zonder de reserves aan te spreken) binnen de begroting altijd ruimte voor onverwachte uitgaven. Een zesde van de verenigingen heeft een betalingsachterstand bij ofwel de gemeente ofwel een andere partij. Dit zijn met name grote verenigingen en buitensportverenigingen.

2. Inleiding

De verenigingsmonitor 2016 is de vierde meting om de ontwikkelingen bij de Eindhovense sportverenigingen te monitoren. Met de resultaten uit de verenigingsmonitor beoogt de gemeente meer inzicht te krijgen in de ontwikkeling van vitaliteit van de Eindhovense sportverenigingen. Naast de organisatiekracht van sportverenigingen, wil de gemeente inzicht krijgen in de bredere maatschappelijke functie van sportverenigingen. Sportverenigingen zijn met het organiseren van hun reguliere sportaanbod al van maatschappelijke betekenis. Maar de maatschappelijke functie kan verder gaan dan alleen dit sportaanbod. Dit wordt met de index maatschappelijke functie in beeld gebracht. De verenigingsmonitor betreft daarom onderwerpen als alcoholbeleid (handhaving en preventie), gezondheid (gezonde sportkantine), aandacht voor emancipatie (allochtonen, mensen met een handicap), verbreding van het sportaanbod, sportaanbod voor verschillende doelgroepen en normen en waarden.

2.1 Onderzoeksopzet

Het vitaliteitsonderzoek onder de Eindhovense sportverenigingen is gebaseerd op de landelijke verenigingsmonitor. Dit is een uitgebreide vragenlijst waarin verschillende aspecten van het functioneren van een vereniging aan bod komen, zoals: bestuur en beleid, leden en activiteiten, vrijwillig en betaald kader, financiën, advies en ondersteuning en accommodatie.

Deze vragenlijst dient als uitgangspunt bij het onderzoek in Eindhoven. In 2010 is in overleg met de gemeente Eindhoven, de klankbordgroep van de Eindhovense Sportraad (ESR) en een delegatie van de voetbalverenigingen, de vragenlijst verenigingsmonitor ontwikkeld om de vitaliteit van de lokale sportverenigingen zo goed mogelijk in beeld te brengen. In 2013 is dezelfde vragenlijst gebruikt om een vergelijking met de nulmeting mogelijk te maken. Een jaar later is de vragenlijst in overleg met de gemeente aangepast met een meer uitgebreide vitaliteitsindex, waarbij de organisatiekracht en de maatschappelijke functie van verenigingen worden betrokken. Voor de meting in 2016 is dezelfde vitaliteitsindex gebruikt als in 2014 en is waar nodig de vragenlijst geactualiseerd. Om de ontwikkelingen in de verenigingen te kunnen volgen, zijn de vragen uit vorige metingen zo veel mogelijk herhaald.

Het onderzoek is uitgevoerd door het Mulier Instituut voor sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek. Het Mulier Instituut voert jaarlijks de landelijke verenigingsmonitor uit bij een representatief verenigingspanel. Door de landelijke verenigingsmonitor als uitgangspunt te nemen, is het mogelijk om de situatie in Eindhoven op bepaalde onderwerpen met de landelijke situatie te vergelijken.

De vragenlijst is bij de verenigingen in de vorm van een webenquête afgenomen. De gemeente heeft in samenwerking met het Mulier Instituut in totaal 210 verenigingen in Eindhoven voor dit onderzoek uitgenodigd. Van 74 verenigingen zijn de resultaten geanalyseerd, een netto respons van 35 procent. De onderzoeksgroep vormt een acceptabele afspiegeling van de totale groep Eindhovense sportverenigingen. In de steekproef is sprake van een lichte oververtegenwoordiging van de grote verenigingen en de buitensportverenigingen (bijlage I). Dit is onder andere het gevolg van de inspanningen van de gemeente om alle voetbalverenigingen in Eindhoven aan de monitor mee te laten doen.

In de rapportage worden de resultaten uit 2010, 2014 en 2016 gepresenteerd en zijn de resultaten uit 2013 niet meegenomen. In verband met de uitbreiding van vragen in 2014 zijn de resultaten van dat jaar beter vergelijkbaar met 2016 dan de resultaten van 2013. Bij vragen waarbij de antwoordcategorieën afweken van de vraagstelling in 2010 of 2014, zijn de resultaten van 2010 en/of 2014 niet meegenomen. De samenstelling van de onderzoeksgroepen in 2010, 2014 en 2016 wijkt onderling enigszins af (zie bijlage I). Die verschillen leiden ertoe dat een vergelijking tussen de meting uit 2010, 2014 en 2016 niet zonder meer mogelijk is. Houd bij lezing rekening dat in 2016 naar verhouding iets meer grote verenigingen, meer verenigingen voor buitensport en meer verenigingen met een eigen kantine hebben deelgenomen in vergelijking met 2014. Ten opzichte van 2010 hebben minder kleine verenigingen en meer teamsporten deelgenomen.

2.2 Analyse en rapportage

De verkregen resultaten uit de vragenlijst zijn geanalyseerd en in dit tabellenrapport gepresenteerd. De tabellen zijn van toelichtingen voorzien. Niet alle verenigingen zijn in staat geweest om alle vragen uit de vragenlijst te beantwoorden. Ook waren bepaalde vragen niet op alle verenigingen van toepassing. In de tabellen in de rapportage wordt aangegeven hoeveel verenigingen de desbetreffende vraag hebben beantwoord (bijv. n=74). Deze aantallen kunnen per tabel variëren.

In de tabellen zijn de gegevens uitgesplitst naar relevante onderscheidende kenmerken van de verenigingen. Het gaat hierbij om gegevens die van invloed zijn op het functioneren van de verenigingen, zoals grootte van de vereniging (klein ≤100 leden; middel(groot) 101 t/m 250 leden en groot >250 leden), aard van de sport (binnen- of buitensport) en soort sport (teamsport, semi-individueel of individueel). In bijlage I staan de achtergrondkenmerken van de deelnemende verenigingen beschreven. De uitkomsten zijn significant wanneer de verschillen op basis van achtergrondkenmerken dermate groot zijn dat op basis van de steekproef niet meer kan worden gesproken van uitkomsten op basis van toeval. In de toelichting bij de tabellen wordt aangegeven welke verschillen tussen verenigingen significant zijn.

In hoofdstuk 2 geven we een samenvatting en conclusie van het vitaliteitsonderzoek. Hoofdstuk 3 beschrijft de vitaliteit van de Eindhovense sportverenigingen: de mate waarin zij beschikken over een krachtige organisatie en een maatschappelijke functie in de stad vervullen. Hoofdstukken 4 tot en met 8 bevatten de resultaten per thema: beleid en strategie, aanbod, doelgroepen, kader en financiën.

3. Vitaliteit sportverenigingen

Bij de vitaliteit van verenigingen gaat het om twee zaken: de organisatiekracht en de maatschappelijke functie van sportverenigingen. In 2014 is zowel de organisatiekracht als maatschappelijke functie van verenigingen gemeten, waardoor 2016 met twee jaar eerder kan worden vergeleken.

Om organisatiekracht te berekenen, wordt naar vijf criteria gekeken (leden, kader, financiën, accommodatie en beleid). Om de maatschappelijke functie te berekenen, worden twee criteria in ogenschouw genomen: maatschappelijk actief en maatschappelijke intentie. De resultaten van organisatiekracht en maatschappelijke functie, en daarmee de vitaliteit van een vereniging, worden in dit hoofdstuk beschreven.

3.1 Organisatiekracht

De index organisatiekracht bestaat uit vijf criteria:

- Leden
- Kader
- Accommodatie
- Financiën
- Beleid

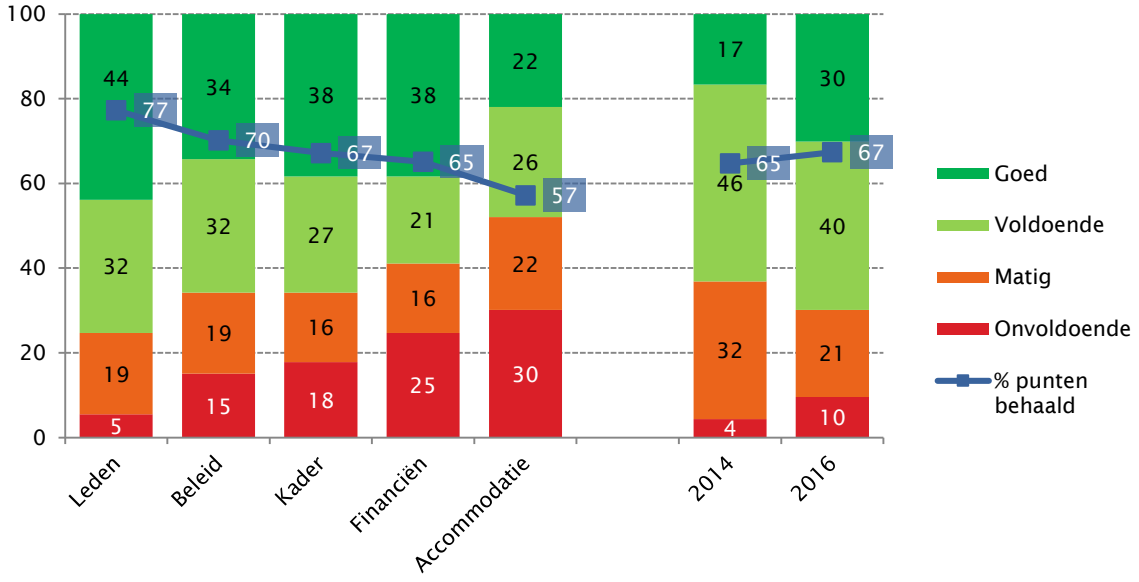
Voor elk criterium wordt op een aantal aspecten gescoord, ofwel vragen uit de vragenlijst van de verenigingsmonitor. De vragen hebben betrekking op de mate waarin er problemen of tekorten zijn of juist niet en op het toekomstperspectief dat er al dan niet op het betreffende onderwerp is. Er is een scoringsmodel ontwikkeld op basis waarvan de organisatiekracht wordt berekend. De totaalscore van alle criteria bepaalt de mate van organisatiekracht van een vereniging. 73 (van de 74) verenigingen hebben alle criteria beantwoord en zijn in het berekenen van de organisatiekracht meegenomen. Binnen een criterium zijn maximaal 100 punten te behalen. Een onvoldoende wordt gehaald als een vereniging minder dan 40 procent van de punten heeft gehaald. De score ‘matig’ staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, de score ‘voldoende’ voor 60 tot en met 79 procent en de score ‘goed’ voor 80 procent van de punten of meer. De scores op alle criteria samen bepalen de uiteindelijke organisatiekracht van de verenigingen.

Score criteria organisatiekracht

Het criterium leden heeft de hoogst gemiddelde score, het hoogste percentage dat ‘goed’ scoort en de minste onvoldoendes (figuur 3.1). Drie op de vier verenigingen heeft op dit criterium een voldoende of goed. Na het criterium leden volgen de criteria beleid en kader met beste score. Dit is gelijk aan 2014 waar dezelfde criteria in de top drie stonden.

De verenigingen scoren in 2016 het laagst op het criterium accommodatie. Een derde van de verenigingen scoort onvoldoende en een vijfde van de verenigingen goed. Dit is gelijk aan 2014 waar eveneens een derde een onvoldoende behaalde. In 2014 was op het criterium financiën het slechtst gescoord, toen 37 procent een onvoldoende haalde. Dit aantal onvoldoendes is in 2016 sterk gedaald en de financiële positie van verenigingen is sterker geworden. Gekeken naar organisatiekracht, is ook bij clubs een kleine stijging te zien.

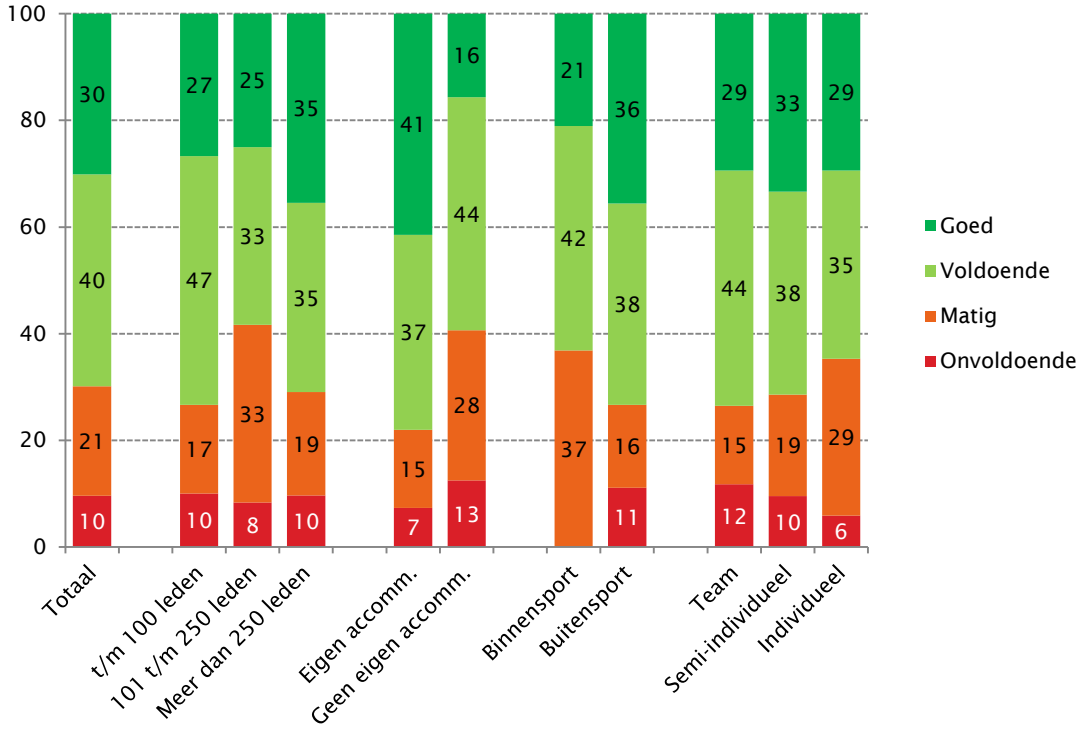
Figuur 3.1 Verdeling scores op organisatiekracht per criterium (% verenigingen)

Drie van de tien van de Eindhovense verenigingen scoort ‘goed’ op de organisatiekrachtindex en hebben daarmee een sterke organisatiekracht. Dat wil zeggen dat deze verenigingen tussen de 80 en 100 procent op de organisatiekrachtindex scoren. Het grootste deel van de verenigingen scoort ‘voldoende’ in organisatiekracht (40%). Zeven van de tien (70%) Eindhovense verenigingen kan daarmee als een krachtige organisatie worden beschreven. Dit percentage is hoger dan in 2014 (65%). Een tiende van de Eindhovense verenigingen kent een zwakke organisatiekracht en scoort minder dan 40 procent op de index. Dit percentage is hoger dan 2014 (4%). Ondanks dat verenigingen krachtiger zijn dan in 2014, is het aantal zwakke organisaties eveneens gestegen.

Met name wanneer verenigingen in het bezit zijn van een eigen accommodatie, hebben zij significant een betere organisatiekracht dan verenigingen zonder eigen accommodatie (zie figuur 3.2). Zij scoren ook significant beter op de index accommodatie. Dit kan komen doordat verenigingen met een eigen accommodatie in het beheer meer ruimte hebben om hun accommodatie flexibel in te richten en eventueel te verhuren. Zij zijn daarbij niet afhankelijk van derde partijen. Binnensportverenigingen scoren geen onvoldoendes op organisatiekracht in tegenstelling tot buitensportverenigingen. Deze resultaten zijn echter niet significant.

Figuur 3.2 Organisatiekracht naar kenmerken vereniging (% verenigingen)

3.2 Maatschappelijke functie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke functie van sportverenigingen, zijn in de verenigingsmonitor verschillende onderwerpen opgenomen zoals alcoholbeleid (handhaving en preventie), gezondheid (gezonde sportkantine), aandacht voor emancipatie (mensen met een migrantenachtergrond, gehandicapten), verbreding van het sportaanbod, sportaanbod voor verschillende doelgroepen en normen en waarden. Ook voor deze bredere maatschappelijke functie is een index gemaakt. Daarmee wordt inzicht verkregen in de mate waarin verenigingen een maatschappelijke functie buiten het reguliere sportaanbod vervullen. Sportverenigingen zijn met het organiseren van hun reguliere sportaanbod al van maatschappelijke betekenis, maar deze maatschappelijke betekenis kan nog verder worden doorgetrokken. De index 'maatschappelijke functie' brengt dit in beeld. Deze index bestaat uit twee criteria: maatschappelijk actief en de maatschappelijke intentie van de vereniging.

Maatschappelijk actief staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen. Wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke functie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol. Zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke functie op zich te nemen?

Elk criterium bestaat uit een aantal aspecten ofwel vragen uit de verenigingsmonitor waarop wordt gescoord. Er is een scoringsmodel ontwikkeld op basis waarvan de maatschappelijk functie is berekend. Er zijn maximaal 100 punten binnen een criterium te scoren. Een onvoldoende wordt gescoord als een vereniging minder dan 40 procent van de punten heeft gehaald. De score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, de score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en

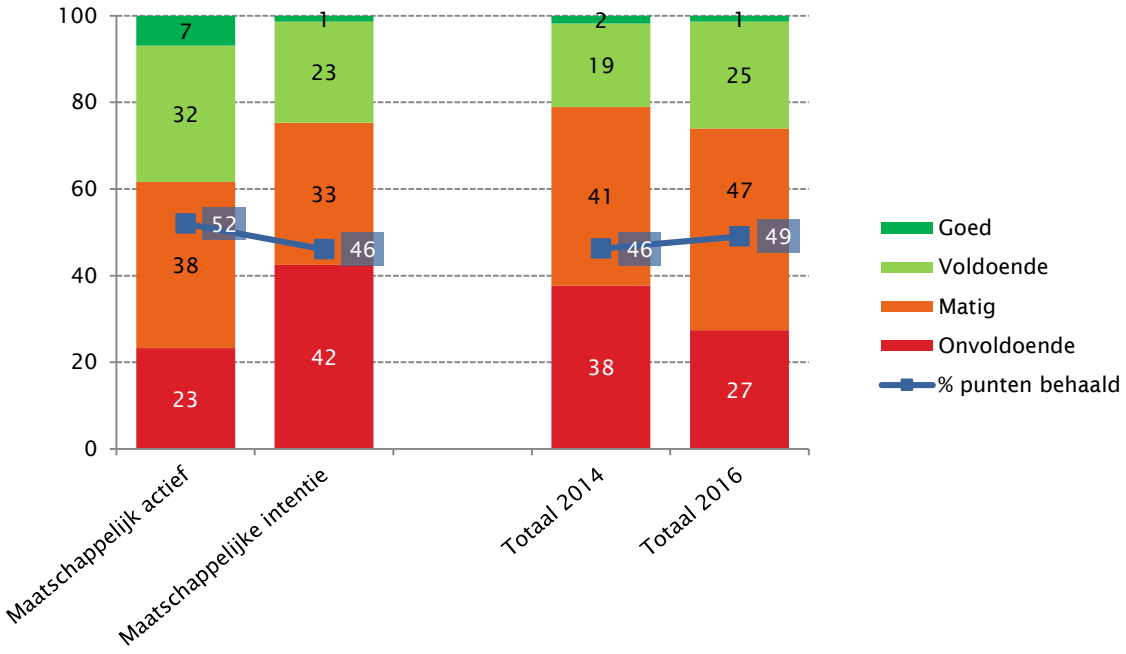
een score ‘goed’ voor 80 procent of meer van de punten. De scores op de criteria maatschappelijk actief en maatschappelijke intentie bepalen samen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke functie. Voor een vraag waarop verenigingen een score voor het criterium maatschappelijke intentie konden ontvangen, was het antwoord van acht verenigingen niet bekend. Zij hebben daarom het voordeel van de twijfel gekregen en deze punten alsnog toegekend gekregen. Dit betekent dat enkele verenigingen wellicht een iets hogere score op het criterium maatschappelijke intentie hebben gekregen dan daadwerkelijk het geval is. Aangezien het één enkele vraag betreft en het criterium is opgebouwd uit meerdere vragen, is de verwachting dat dit op de uiteindelijke resultaten geen groot effect heeft.

Score criteria maatschappelijke functie

De verenigingen zijn duidelijk meer maatschappelijk actief dan dat zij intentie hebben om in hun maatschappelijke functie uit te breiden (figuur 3.3). Twee vijfde (39%) van de verenigingen is voldoende tot goed in het actief uitvoeren van een bredere maatschappelijke functie. Een kwart van de verenigingen (23%) slaagt hier nog onvoldoende in. Eveneens een kwart heeft plannen voor activiteiten of een redelijk positieve houding ten aanzien van een bredere maatschappelijk functie voor hun vereniging. Twee vijfde van de verenigingen (42%) heeft dit (nog) niet en scoort hierop onvoldoende. Uiteindelijk scoort een kwart (26%) voldoende of goed op de index maatschappelijke functie. Verenigingen scoren ten opzichte van 2014 vaker goed op maatschappelijke activiteit. In 2014 werd gemiddeld 45 procent van de punten behaald (niet in grafiek) en in 2016 een gemiddelde van 52 procent. Wel hebben verenigingen minder vaak de intentie om maatschappelijk actief te zijn dan in 2014. Verenigingen scoren met name vaker een onvoldoende (resp. 42 in 2016 en 36 in 2014), al blijft de gemiddelde score van verenigingen in 2016 bijna gelijk aan 2014.

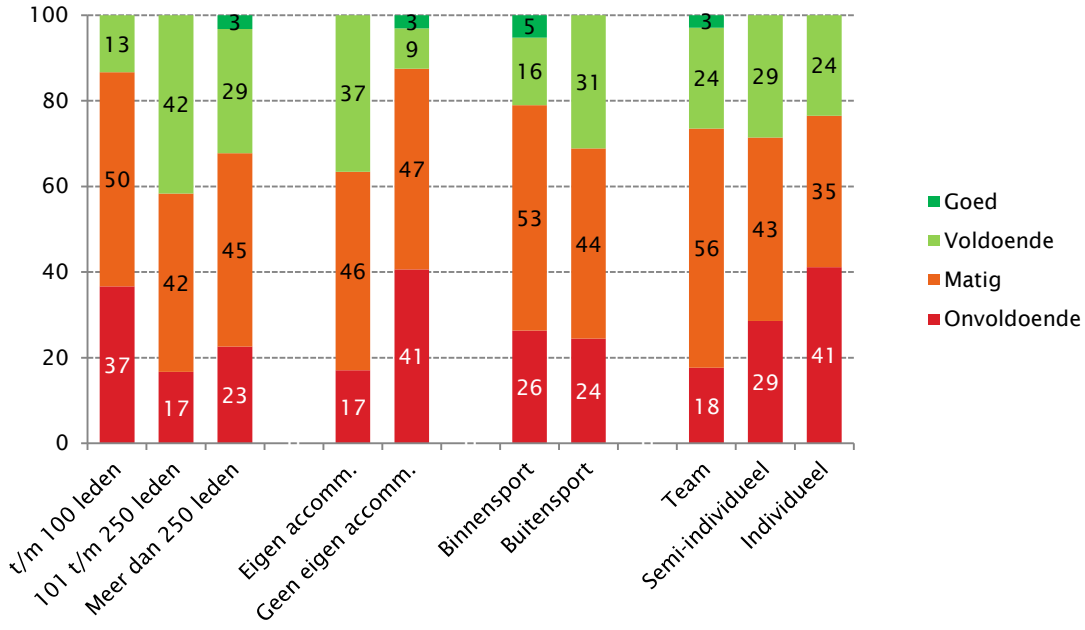
Een kwart (26%) van de verenigingen scoort voldoende tot goed op zowel het criterium maatschappelijk actief als maatschappelijke intentie. Deze verenigingen zijn voldoende tot goed in het actief uitvoeren van een bredere maatschappelijke functie en hebben eveneens plannen voor activiteiten of een redelijk positieve houding ten aanzien van een bredere maatschappelijk functie voor hun vereniging. Dit is iets meer dan 2014, waar 21 procent van de verenigingen nog voldoende tot goed actief was in het uitvoeren van een bredere maatschappelijke functie. Drie kwart van de verenigingen scoort onvoldoende tot matig (74%). Dat is een indicatie dat deze verenigingen nog niet of nauwelijks maatschappelijk actief zijn en ook niet of nauwelijks plannen hebben om maatschappelijk actief te worden of een kritische houding hebben ten aanzien van een meer maatschappelijke functie voor hun club. Deze aantallen verschillen weinig ten opzichte van de meting in 2014, al scoren wel minder verenigingen een onvoldoende.

Figuur 3.3 Verdeling scores criteria maatschappelijke functie (% verenigingen)

Verenigingen met een eigen accommodatie hebben significant vaker een goede maatschappelijke functie dan verenigingen zonder eigen accommodatie (zie figuur 3.4). Dit verschil komt voornamelijk doordat verenigingen met een eigen accommodatie meer maatschappelijk actief zijn dan de verenigingen zonder eigen accommodatie. Aangezien zij een eigen accommodatie hebben, zijn zij beter in staat deze accommodatie breder in te zetten voor hun buurt/omgeving. Zodoende kunnen zij beter hun maatschappelijke functie vormgeven dan wanneer verenigingen afhankelijk zijn van een beheerder. Op het criterium maatschappelijk intentie zijn nauwelijks verschillen tussen verenigingen met en zonder eigen accommodatie. Beide typen verenigingen hebben dezelfde houding ten aanzien van het willen vervullen van een bredere maatschappelijke functie.
Kleine verenigingen scoren beduidend lager op maatschappelijke inzet en hun intentie om maatschappelijk actief te zijn dan grotere verenigingen. De grotere verenigingen zijn actiever in het organiseren van activiteiten in het kader van een bredere maatschappelijke functie en hebben ook een positievere houding en/of plannen om ermee te beginnen of het bestaande aanbod uit te breiden. Teamsporten en (semi-)individuele sporten kennen bijna geen verschillen in hun score op de index.

Figuur 3.4 Index maatschappelijke functie (% verenigingen)

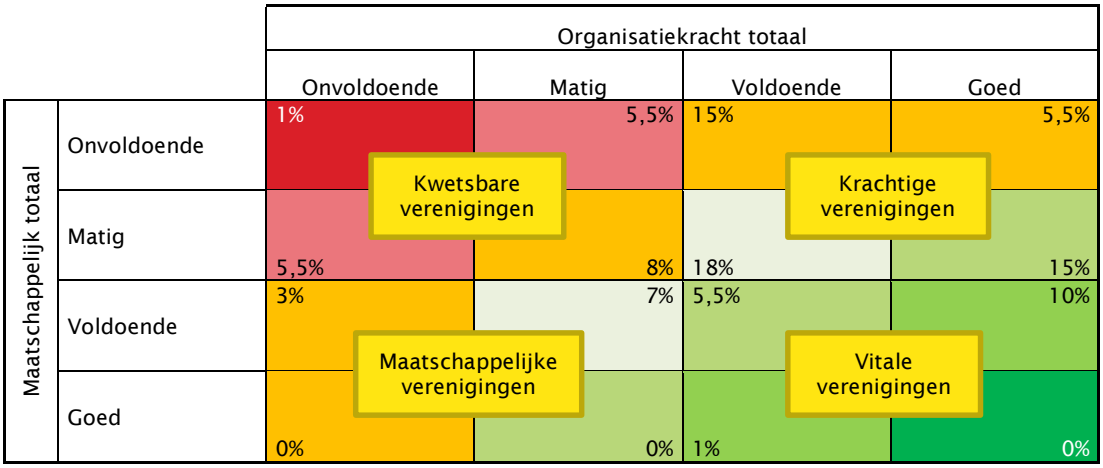

3.3 Vitaliteit sportverenigingen

De verwachting is dat in eerste instantie de grotere, bestuurlijk en organisatorisch krachtigere verenigingen zich aandienen om ook de externe maatschappelijke functie op zich nemen. Door de organisatiekrachtindex en de maatschappelijke index met elkaar te combineren, wordt in beeld gebracht hoe organisatorisch krachtig verenigingen zijn die een meer maatschappelijke functie vervullen, en of krachtige organisatorische verenigingen maatschappelijk actief zijn. Op basis van de organisatiekrachtindex en de maatschappelijke index wordt een matrix ingevuld. Dit kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en maatwerk bieden in ondersteuning. Op basis van de matrix kunnen vier segmenten worden ingedeeld: kwetsbare verenigingen, krachtige verenigingen, maatschappelijke verenigingen en vitale verenigingen.

Geen enkele vereniging scoort zowel goed op organisatiekracht als maatschappelijke functie (figuur 3.5). 16,5 procent van de verenigingen wordt als een vitale vereniging beschouwd. Dit is een toename met 2014 waar dit percentage nog op 8 procent lag. Een vijfde van de verenigingen scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke functie onder de maat. Dit zijn de zogenaamde kwetsbare verenigingen. Een tiende van de verenigingen is als maatschappelijke vereniging te benoemen: verenigingen die een maatschappelijke functie hebben, maar organisatorisch niet krachtig zijn. De helft van de verenigingen (53,5%) is krachtig. Zij scoren voldoende tot goed op organisatiekracht, maar vervullen in Eindhoven niet of nauwelijks een maatschappelijke functie.

Figuur 3.5 Matrix vitaliteit (% verenigingen)

Wanneer organisatiekracht van verenigingen als een voorwaarde wordt gezien om een maatschappelijke functie te vervullen, dan kan bij een derde van de verenigingen mogelijk de maatschappelijke functie nog worden verhoogd. Deze verenigingen zijn voldoende of goed organisatorisch krachtig, maar scoren matig op maatschappelijke functie.

4. Beleid en strategie

In dit hoofdstuk over het beleid en de strategie van de sportverenigingen in Eindhoven, besteden we aandacht aan het beleid van de verenigingen, de knelpunten die worden ervaren, hun accommodatie en samenwerking. We vergelijken de resultaten uit 2010 en 2014 met 2016. Waar mogelijk worden de cijfers uit Eindhoven met de landelijke cijfers vergeleken.

4.1 Beleidsplannen en speerpunten

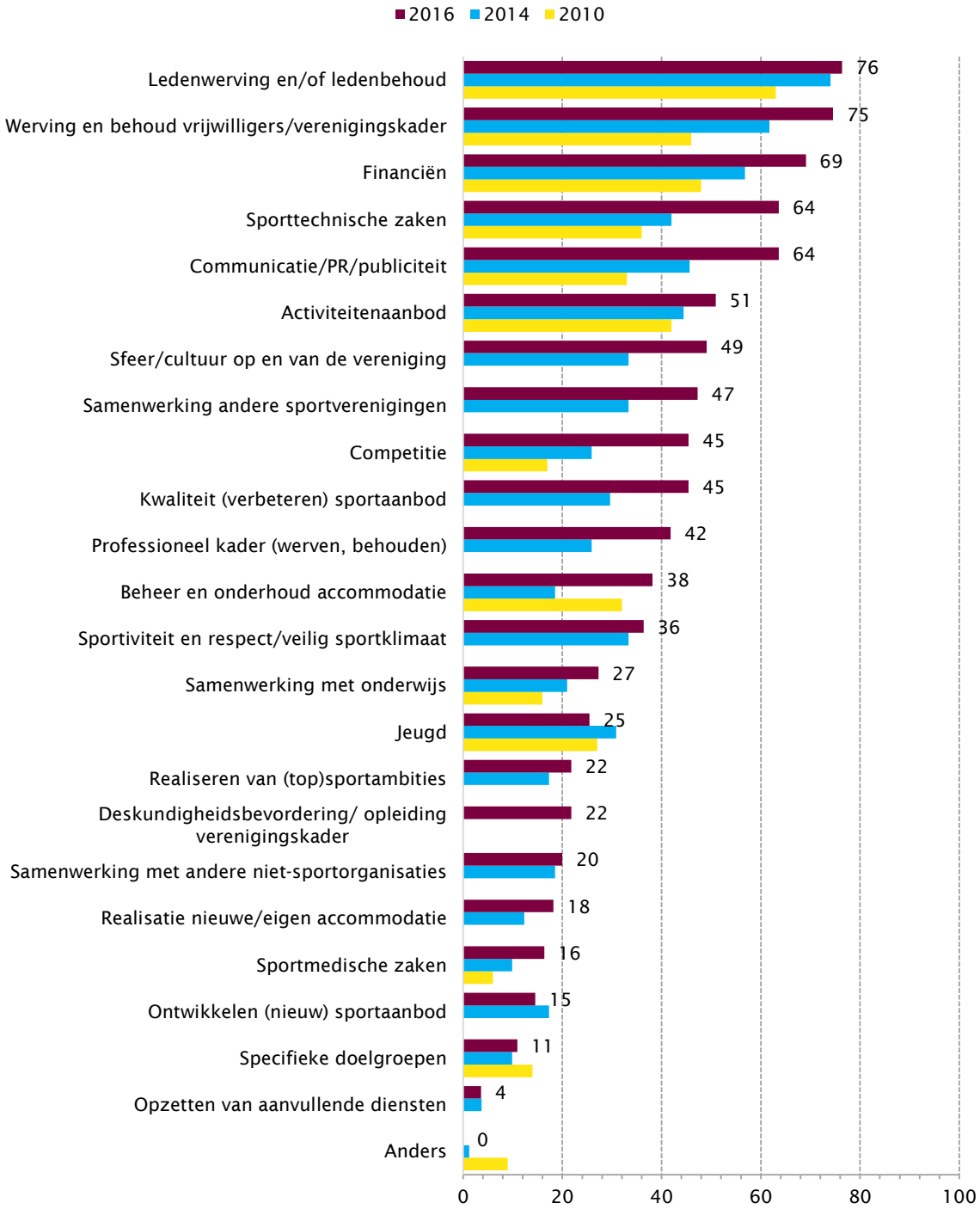
Bijna drie kwart (74%) van de verenigingen geeft aan dat zij in de afgelopen twee jaar voornemens, doelstellingen of plannen met betrekking tot het functioneren van de vereniging op papier hebben gezet (tabel 4.1). Met name middelgrote verenigingen zetten dit vaak op papier (92%), net zoals verenigingen die individuele sporten aanbieden (89%). Landelijk heeft drie vijfde van de verenigingen (62%) doelstellingen of plannen op papier gezet.

Tabel 4.1 Aanwezigheid beleidsplannen bij verenigingen in de afgelopen twee jaar (% verenigingen)

2010	2014	2016	Grootte			Soort			Aard	
Totaal	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi-individueel	Individueel	Binnen-sport	Buiten-sport
n=118	n=114	n=74	n=30	n=12	n=32	n=34	n=21	n=18	n=20	n=45
64	71	74	77	92	66	68	76	89	70	80

Als een vereniging in de afgelopen twee jaar voornemens, doelstellingen of plannen op papier heeft gezet, dan had dit vooral betrekking op ledenwerving en/of ledenbehoud (76%), werving en behoud vrijwilligers/verenigingskader (75%), financiën (69%), sporttechnische zaken (64%) en communicatie/PR/publiciteit (64%). Het opzetten van aanvullende diensten zoals kinderopvang tijdens trainingen/wedstrijden, naschoolse opvang, huiswerkbegeleiding et cetera (4%) komt in formele documenten weinig terug (figuur 4.1). Ook landelijk zijn het werven en behouden van leden en vrijwilligers, financiën en sporttechnische zaken de belangrijkste onderwerpen waar verenigingen plannen voor opstellen. Er is in populariteit van onderwerpen maar weinig verschil met 2010 en 2014. Wel is de toename per onderwerp opmerkelijk. In vergelijking met 2010 en 2014 is bij veel onderwerpen een duidelijke stijging te zien. Met name de onderwerpen sporttechnische zaken en communicatie/PR/publiciteit worden in Eindhoven duidelijk vaker op papier gezet dan in de vorige jaren.

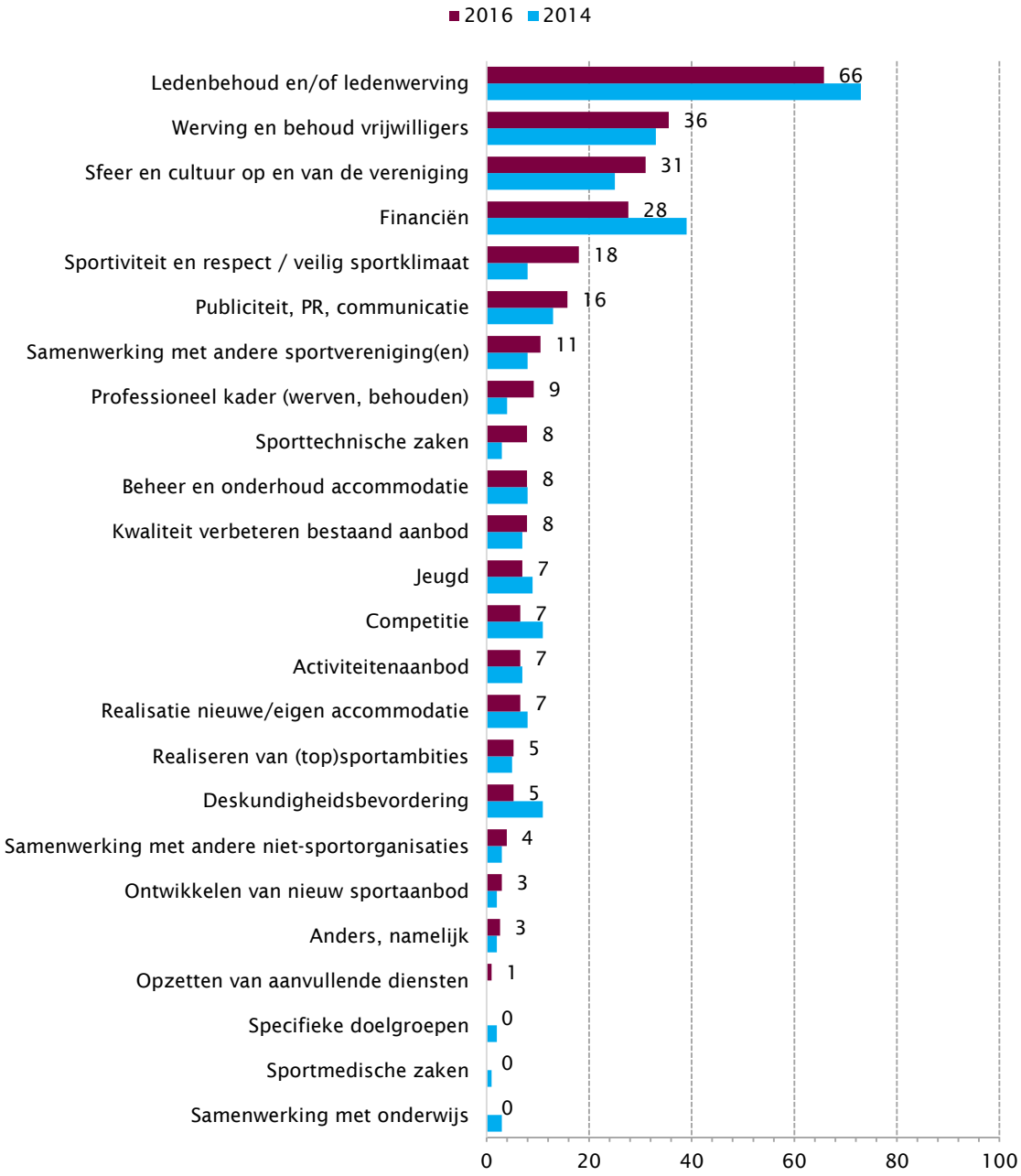
Figuur 4.1 Onderwerpen die worden behandeld in beleidsplannen (% verenigingen met beleidsplannen; 2016 n=55, 2014 n=81, 2010 n=75)[1]

[1] Omdat in de vragenlijst van 2016 meer categorieën zijn opgenomen dan in 2010, ontbreekt een aantal categorieën voor 2010 en 2014.

De verenigingen in Eindhoven is gevraagd naar de drie belangrijkste aandachtspunten in hun beleid voor het komende jaar. Twee derde van alle verenigingen geeft aan dat het bestuur het komende jaar vooral gaat inzetten op ledenbehoud en -werving (figuur 4.2). Bij een derde van de verenigingen staat werving en behoud van vrijwilligers, en sfeer en cultuur op en van de vereniging hoog op de agenda. Een kwart benoemt financiën als speerpunt. Landelijk is behoud en werving van leden het meeste genoemde beleidsspeerpunt van verenigingen voor de korte termijn, gevolgd door werving en behoud van vrijwilligers. Financiën komt op de vijfde plek, na sfeer en cultuur en veilig sportklimaat.

Figuur 4.2 Speerpunten van beleid waar het bestuur zich het komende jaar voor inzet (% verenigingen; 2016 n=74 , 2014 n=114)

Drie op de vier verenigingen – de vragenlijst is veelal door bestuurders ingevuld – meent dat de functies, taken en verantwoordelijkheden voor iedereen helder zijn (tabel 4.2). In 2014 was dit nog 86 procent van alle verenigingen. Verder zegt drie vijfde dat de vereniging een duidelijke missie en visie voor de lange termijn heeft, waar zowel het bestuur als de leden achter staan. Bij grote verenigingen komt dit vaker voor dan bij kleinere verenigingen. Dat is vergelijkbaar met het landelijk beeld (64%). Twee derde van de verenigingsbesturen peilt jaarlijks wat er onder de leden leeft. Landelijk is dat bij de helft van de verenigingen aan de orde (55%). Bij besturen van middelgrote verenigingen gebeurt dit vaker dan bij de kleinere of grotere verenigingen.

Tabel 4.2 Bestuur en organisatie (% verenigingen (helemaal) eens)

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte		
	Totaal	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot
	n=118	n=114	n=74	n=30	n=12	n=32
De functies, taken en verantwoordelijkheden zijn voor iedereen helder	84	86	77	73	83	78
De vereniging beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn, waar zowel het bestuur als de leden achter staan	73	66	61	57	50	69
Het bestuur peilt ieder jaar wat er leeft onder de leden		66	65	63	75	63

4.2 Advies en ondersteuning

De verenigingen is gevraagd of en op welke vlakken zij behoefte hebben aan professionele ondersteuning voor de vereniging. Drie van de vier verenigingen (73%) heeft daar behoefte aan (tabel 4.3). Deze behoefte is er vaker bij kleine of grote verenigingen in vergelijking met middelgrote verenigingen of bij verenigingen die een teamsport aanbieden. Landelijk geeft drie vijfde van de verenigingen aan behoefte aan ondersteuning te hebben.

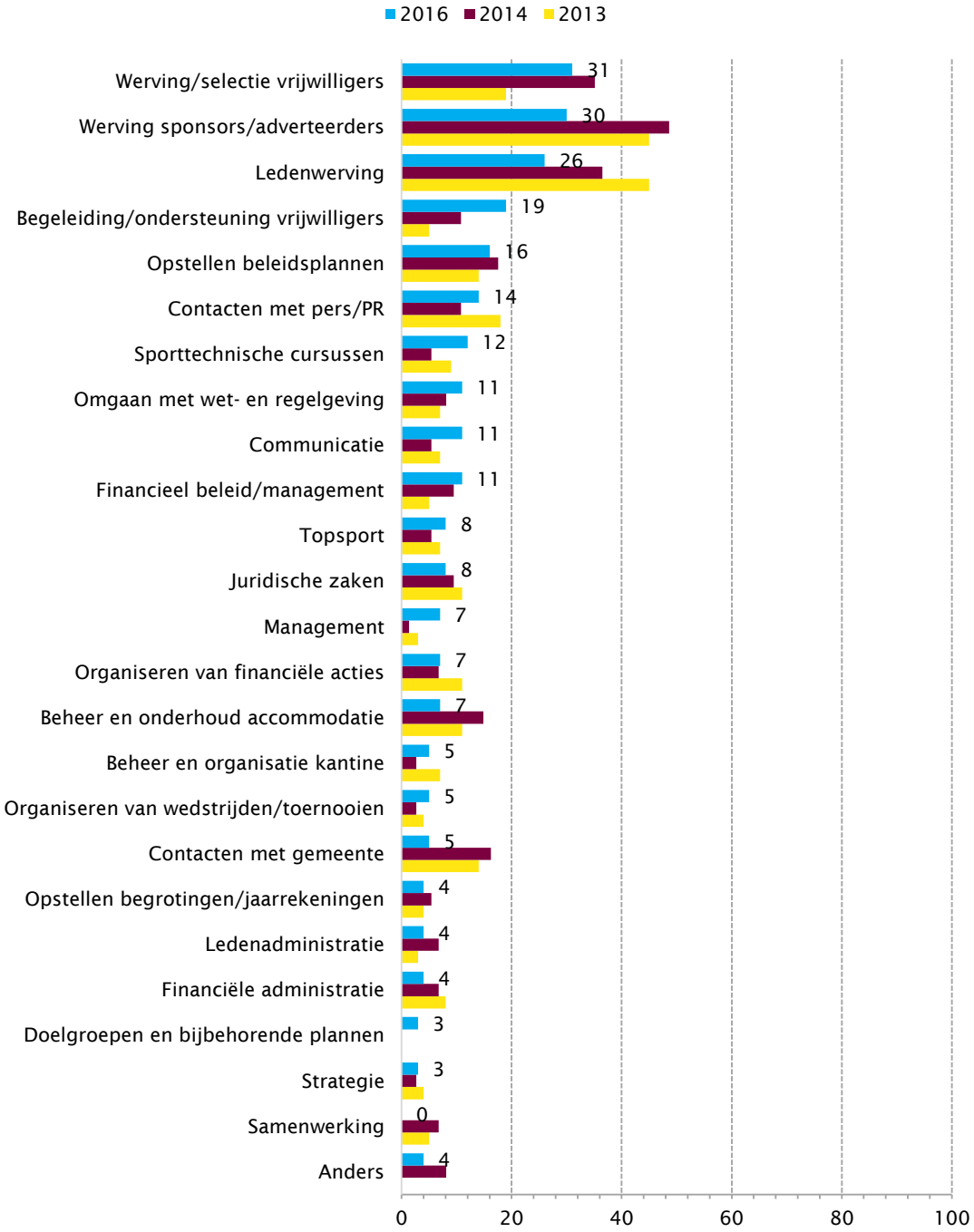
Tabel 4.3 Behoefte aan professionele ondersteuning onder verenigingen (% verenigingen)

Eindhoven 2010	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Soort		Aard		
Totaal	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi-individueel	Individueel	Binnensport	Buitensport
n=118	n=107	n=74	n=30	n=12	n=32	n=34	n=21	n=18	n=20	n=45
65	69	77	77	58	84	85	62	78	70	78

Een derde van de verenigingen zou graag ondersteuning krijgen op het gebied van werving en selectie van vrijwilligers (figuur 4.3). Eveneens een derde zou graag ondersteuning willen voor het werven van sponsors en adverteerders. In 2014 wilde nog de helft van de verenigingen dit. Verenigingen geven ten opzichte van 2013 en 2014 vaker management als ondersteuningsgebied aan en minder vaak contacten

met de gemeente als gebied waar ze ondersteuning voor kunnen gebruiken. Ook landelijk willen verenigingen het liefst ondersteuning bij het werven van sponsors, leden en vrijwilligers.

Figuur 4.3 Taakgebieden ondersteuningsbehoefte (% verenigingen dat ondersteuning wenst; 2016 n=59 , 2014 n=74, 2013 n=74[2])

[2] In 2010 is deze vraag niet meegenomen in de vragenlijst. Een vergelijking met 2016 kan daarom niet worden gemaakt.

4.3 Accommodatie

Drie vijfde van Eindhovense verenigingen geeft aan dat de accommodatie in goede staat is (tabel 4.4). Verder geeft de helft van de verenigingen aan nog jaren vooruit te kunnen met (het aantal beschikbare uren in) de huidige accommodatie op de huidige locatie. 61 procent van de verenigingen zegt dat zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie/clubhuis naar wens verlopen en helder zijn. Dit lijkt iets positiever dan de afgelopen jaren. Op alle andere zaken ten aanzien van accommodatie reageren verenigingen minder positief dan voorgaande jaren. De helft van de verenigingen geeft aan dat ze elk gewenst moment over de sportvoorziening kunnen beschikken conform de behoefte.

De binnensporten geven vaker dan de buitensporten aan dat ze met de huidige accommodatie op de huidige locatie nog jaren vooruit kunnen, maar geven minder vaak aan elk gewenst moment over de accommodatie te kunnen beschikken. (Middel)grote verenigingen geven vaker dan kleine verenigingen aan dat ze op elk gewenst moment over de sportvoorziening kunnen beschikken conform de behoefte.

Tabel 4.4 Staat van de accommodatie (% verenigingen (helemaal) mee eens)

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Aard	
	Totaal n=121	Totaal n=114	Totaal n=74	Klein n=3	Middel n=12	Groot n=32	Binnen -sport n=20	Buiten -sport n=45
De accommodatie is in goede staat	66	62	59	60	50	63	60	60
De vereniging kan met (het aantal beschikbare uren in) de huidige accommodatie op de huidige locatie nog jaren vooruit	56	58	51	53	42	53	60	49
Zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie en/of het clubhuis verlopen naar wens en zijn helder	53	58	62	67	58	59	65	58
De vereniging kan op elk gewenst moment beschikken over de accommodatie conform de behoefte		56	53	43	58	59	45	60

4.4 Samenwerking

In Eindhoven werkt 85 procent van de verenigingen met een of meer partners samen (tabel 4.5). Dit zijn met name de grotere sportverenigingen. Landelijk werkt 89 procent van de verenigingen met andere organisaties samen.

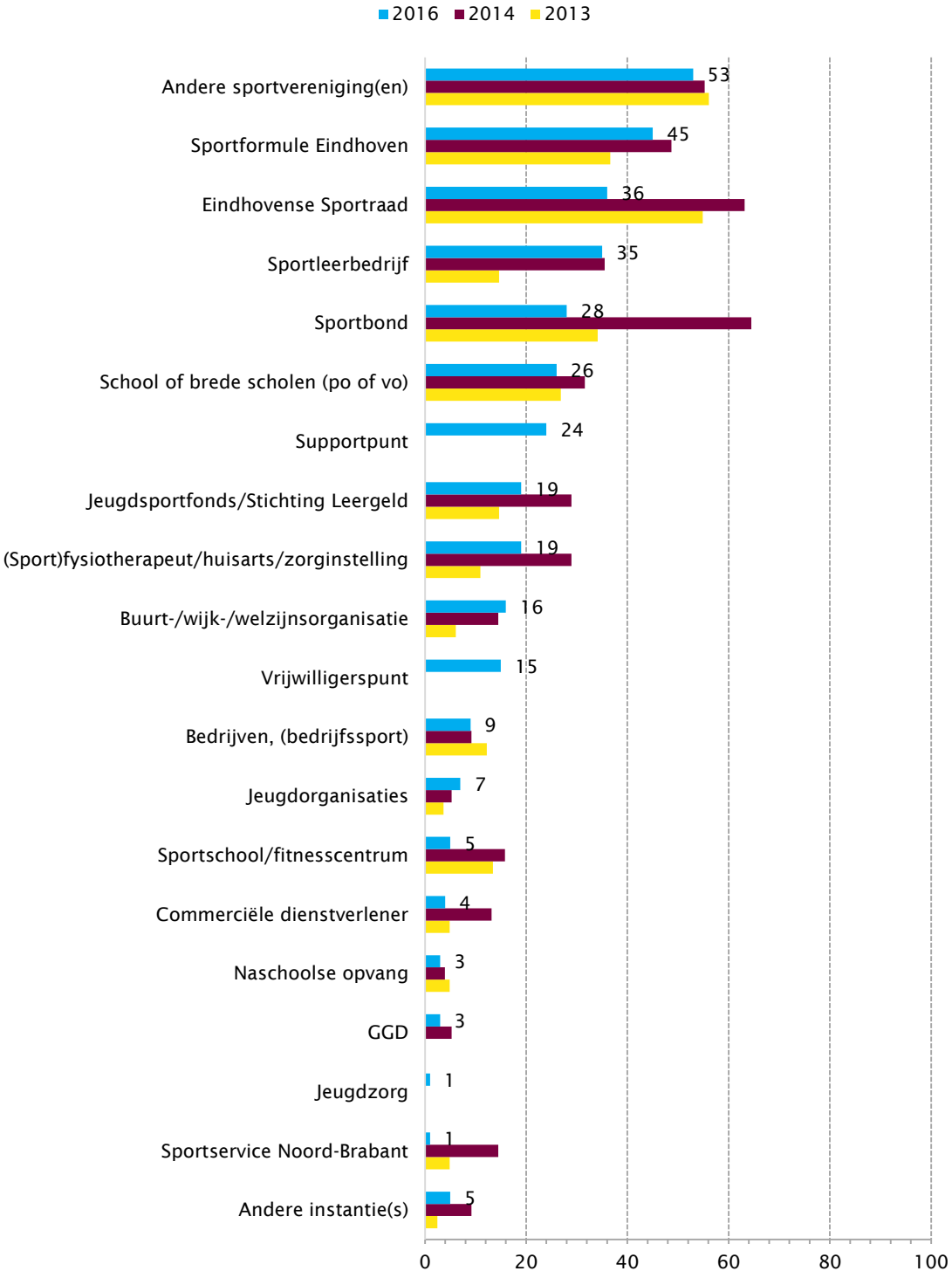
Tabel 4.5 Samenwerking met een of meer instanties (% verenigingen)[3]

Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Soort			Aard	
Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi-individueel	Individueel	Binnensport	Buitensport
n=114	n=74	n=30	n=12	n=32	n=34	n=21	n=18	n=20	n=45
67	85	70	92	97	91	71	94	85	91

Van de verenigingen die met een of meer instanties samenwerken, geeft de helft aan het afgelopen jaar met andere sportverenigingen te hebben samengewerkt (figuur 4.4). Bijna de helft had Sportformule Eindhoven als partner. Ten opzichte van 2013 en 2014 werken verenigingen minder samen met de Eindhovense sportraad of de sportbond. Samenwerking met minder traditionele partners, zoals bedrijven of zorg- of welzijnsorganisaties, komt minder vaak voor dan 2014. Toch is er nog steeds een stijging te zien ten opzichte van 2013 met betrekking tot de categorieën (sport)fysiotherapeut/huisarts/ zorginstelling, buurt-/wijk-/welzijnsorganisatie (buurthuis, buurt(sport)werk, buurtverenigingen, wijk- of dorpsraad) en commerciële dienstverleners.

[3] In 2010 is deze vraag niet meegenomen in de vragenlijst. Een vergelijking met 2016 kan daarom niet worden gemaakt.

Figuur 4.4 Samenwerkingspartners (% verenigingen dat samenwerkt, 2016 n=63, 2014 n=76; 2013 n=75)[4]

[4] In 2010 is deze vraag niet meegenomen in de vragenlijst. Een vergelijking met 2016 kan daarom niet worden gemaakt.

Wanneer naar de samenwerkingsrelaties per organisatietype wordt gekeken, dan blijkt dat de verenigingen over het algemeen tevreden zijn over de samenwerking met de verschillende partners (tabel 4.6). Drie kwart (73%) van de samenwerkingsverbanden[5] zou worden voorgezet met dezelfde intensiteit en een kwart zou worden geïntensiveerd. Slechts 2 procent van de samenwerkingen wordt stopgezet. Twee derde (61%) van de verenigingen - die nog niet samenwerkten met de betreffende organisatie(s) - heeft interesse om samen te werken met bedrijven, gemeentelijke sportgebieden, Sportformule Eindhoven en/of Sportservice Noord-Brabant. De interesse om samen te werken is ten opzichte van 2014 verhoogd; destijds had een derde van de verengingen nog interesse in samenwerking.

Tabel 4.6 Intentie om de samenwerking te continueren en interesse voor toekomstige samenwerking indien het afgelopen jaar niet werd samengewerkt met een bepaalde partner

	Samenwerking (absolute aantallen, n=63)			Interesse in toekomstige Samenwerking (in %, n=56
	Stopzetten	Voortzetten	Intensiveren	
Sportbond	0	16	3	2%
Eindhovense Sportraad	1	22	4	5%
Andere sportvereniging(en)	0	25	13	14%
Supportpunt	0	16	2	9%
Vrijwilligerspunt	0	11	0	25%
Sportformule Eindhoven	0	19	14	9%
Sportleerbedrijf	0	19	7	11%
School of brede scholen (po of vo)	0	13	6	4%
Jeugdsportfonds/Stichting Leergeld	0	13	1	5%
(Sport)fysiotherapeut/huisarts/zorginstelling	1	9	4	4%
Sportschool/fitnesscentrum	0	4	0	5%
Buurt-/wijk-/welzijnsorganisatie	0	6	5	7%
Sportservice Noord-Brabant	0	1	0	5%
Commerciële dienstverlener	0	3	0	0%
Bedrijven (bedrijfssport)	0	5	2	14%
Jeugdorganisaties	0	2	3	4%
GGD	0	1	1	5%
Jeugdzorg	0	1	0	5%
Naschoolse opvang	1	1	0	21%
Andere instantie(s)	1	5	2	0%
Totaal (in %)	**2%**	**73%**	**25%**	**61%**

[5] Hier zijn de absolute aantallen opgeteld en van de kolomtotalen is vervolgens uitgerekend in hoeveel gevallen sprake is van stopzetten, voortzetten en continueren. Het gaat dus niet om het aantal samenwerkingsverbanden, want de verenigingen deden uitspraken over hun samenwerking per soort partner.

72 procent vindt dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (tabel 4.7), een lichte afname ten opzichte van 2010 en 2014. Landelijk is dit percentage hetzelfde. Grote en middelgrote verenigingen hebben vaker deze opvatting dan kleine verenigingen en met name verenigingen die teamsporten aanbieden onderschrijven dit. Verder zegt 91 procent dat sportverenigingen expliciet aandacht dienen te besteden aan sportiviteit en respect. Ook hier hebben met name verenigingen die teamsporten aanbieden deze opvatting. Twee vijfde vindt dat sportverenigingen mensen zouden moeten stimuleren om meer te gaan bewegen. 28 procent vindt het tegengaan van overgewicht geen taak voor een sportvereniging. 38 procent van de verenigingen ziet dit wel als een taak voor de verenigingen. Daarnaast meent bijna de helft dat sportverenigingen er zijn om hun leden leuk te laten sporten en niet meer dan dat. Er is een afname te zien ten opzichte van 2010 en 2014 wat betreft de maatschappelijke verantwoordelijkheid bij clubs. Zij focussen zich meer op sportiviteit en de sport van de club zelf. Toch zijn clubs wel steeds meer van mening dat overgewicht ook een taak van de sportclub is. Ook meer verenigingen zijn van mening dat sportverenigingen er alleen zijn om hun leden leuk te laten sporten.

Tabel 4.7 Maatschappelijke verantwoordelijkheden (% verenigingen (helemaal) eens)

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte		
	Totaal	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot
	n=118	n=114	n=74	n=30	n=12	n=32
Sportverenigingen hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid	79	81	72	60	92	75
Sportiviteit en respect moeten expliciete aandacht hebben in de vereniging	88	89	91	90	75	97
Sportverenigingen zouden mensen moeten stimuleren om meer te gaan bewegen	52	57	42	40	42	44
Overgewicht tegengaan is niet een taak van sportverenigingen	50	43	28	30	42	22
Sportverenigingen zijn er om hun leden leuk te laten sporten en niet meer dan dat	34	34	47	47	33	53

4.5 Toekomst

De ambitie om te groeien tot 2018 is bij 89 procent van de verenigingen aanwezig (tabel 4.8). Dit is gelijk aan 2014, maar aanzienlijk meer dan in 2010 (60%). Opvallend is dat alle middelgrote verenigingen een groeiambitie hebben, net zoals in 2014.

Tabel 4.8 Aanwezigheid leden(groei)ambitie voor 2018 (% verenigingen)

2010	2014	2016	Grootte			Soort			Aard	
Totaal	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi-individueel	Individueel	Binnen-sport	Buiten-sport
n=118	n=118	n=74	n=30	n=12	n=32	n=34	n=21	n=18	n=20	n=45
60	89	89	90	100	84	88	95	89	90	89

De helft van alle verenigingen wil met name groeien door leden te werven. Een vierde van de verenigingen wil groeien door leden te behouden.

5. Aanbod

Van alle verenigingen geeft de helft aan actief bezig te zijn met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten voor hun eigen leden (tabel 5.1). 43 procent doet dat (ook) voor nieuwe of potentiële leden en 22 procent voor specifieke doelgroepen. Verenigingen zijn hier minder actief mee bezig dan in 2014, waar nog 63 procent aangaf actief bezig te zijn voor hun eigen leden. In 2016 werkte de helft van alle verenigingen aan het flexibiliseren van lidmaatschapsvormen en contributievormen, vergelijkbaar met 2014. Landelijk zijn verenigingen actiever met het introduceren van sport- en spelactiviteiten voor nieuwe leden en voor specifieke doelgroepen dan in Eindhoven.

Het introduceren van nieuw aanbod is voor kleine verenigingen minder van toepassing dan voor grote verenigingen. Met het actief werven van nieuwe/potentiële leden zijn met name de middelgrote verenigingen het meest actief. Grote verenigingen zijn hierbij het minst actief. Kleine en middelgrote verenigingen houden zich meer bezig met het flexibiliseren van lidmaatschapsvormen en contributievormen dan grote verenigingen.

Tabel 5.1 Uitbreiding verenigingsactiviteiten (% verenigingen)[6]

		Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte		
		Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot
		n=112	n=74	n=30	n=12	n=32
Hoe actief is de vereniging bezig met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten voor de eigen leden?	Niet actief	24	30	23	25	38
	Beperkt actief	45	35	27	33	44
	Zeer actief	18	14	17	25	6
	N.v.t.	14	22	33	17	13
Hoe actief is de vereniging bezig met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten voor nieuwe/potentiële leden?	Niet actief	29	32	23	8	50
	Beperkt actief	43	24	27	33	19
	Zeer actief	16	19	13	42	16
	N.v.t.	12	24	37	17	16
Hoe actief is de vereniging bezig met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten voor specifieke doelgroepen?	Niet actief	44	39	33	33	47
	Beperkt actief	17	18	10	8	28
	Zeer actief	12	4	3		6
	N.v.t.	27	39	53	58	19
Hoe actief is uw vereniging met het flexibiliseren van lidmaatschapsvormen en contributievormen?	Niet actief	30	26	17	25	34
	Beperkt actief	44	38	23	25	56
	Zeer actief	13	16	23	33	3
	N.v.t.	1	20	37	17	6

[6] In 2010 is deze vraag niet meegenomen in de vragenlijst. Een vergelijking met 2016 kan daarom niet worden gemaakt.

5.1 Nevenactiviteiten

88 procent van de verenigingen verzorgt naast het reguliere sportaanbod nevenactiviteiten voor hun eigen leden (tabel 5.2). Dat komt vaker voor bij middelgrote en grote verenigingen dan bij kleine verenigingen, en meer bij individuele sporten dan bij semi-individuele- of teamsporten. Bij 79 procent van de verenigingen worden nevenactiviteiten voor niet-leden aangeboden, zoals ledenwerving. Deze activiteiten worden vaker aangeboden bij middelgrote verenigingen dan bij kleine of grote verenigingen.

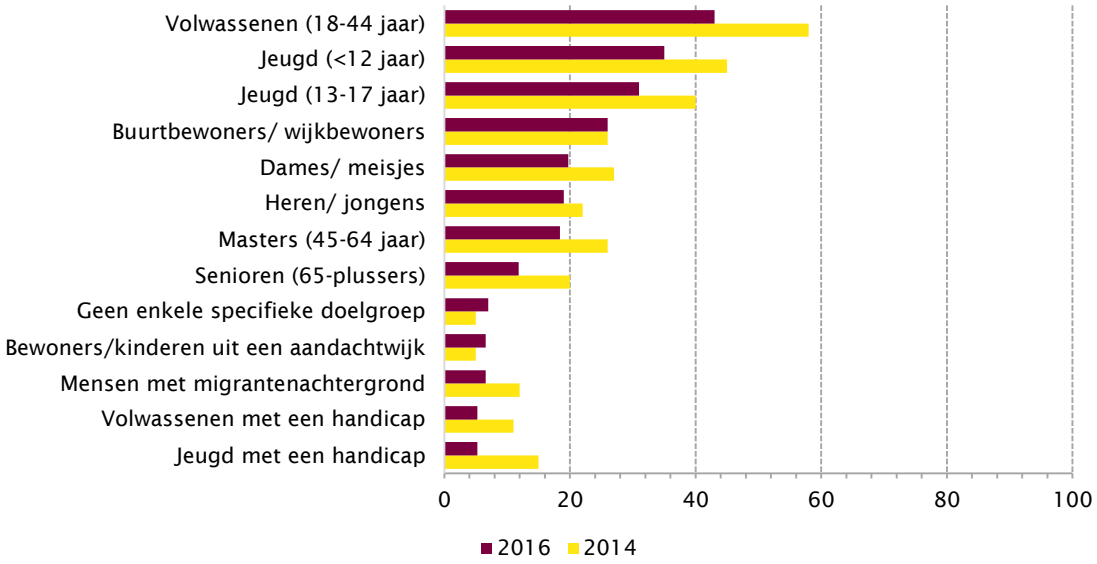
Tabel 5.2 Nevenactiviteiten bij verenigingen (% verenigingen)

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Soort		
	Totaal n=126	Totaal n=114	Totaal n=74	Klein n=30	Middel n=12	Groot n=32	Team n=34	Semi-indivi-dueel n=21	Indivi-dueel n=18
Nevenactiviteiten voor leden	83	84	91	83	92	97	88	90	94
Nevenactiviteiten voor niet-leden (zoals ledenwerving) [7]	74	85	81	73	100	81	79	81	83

In figuur 5.1 valt af te lezen dat 43 procent van de verenigingen zich bij ledenwervingsactiviteiten richt op volwassenen. De jeugd is opgedeeld in twee groepen en zowel de groep van 12 jaar en jonger (35%) als die van 13-17 jaar (31%) wordt door veel verenigingen als doelgroep gezien bij ledenwervingsactiviteiten. Deze doelgroepen zijn de belangrijkste doelgroepen waar verenigingen zich in zowel 2014 als 2016 op richten. In 2016 is het verschil tussen deze drie doelgroepen en andere doelgroepen wel kleiner geworden. Met name (middel)grote verenigingen richten zich op jeugd onder twaalf jaar.

[7] In 2010 en 2014 was deze vraag opgesplitst in twee (verder gelijke) vragen. Daarom is het gemiddelde van de twee antwoorden voor deze twee jaren genomen.

Figuur 5.1 Doelgroepen ledenwervingsacties (% verenigingen met wervingsacties; 2014 n=102; 2016 n=70)[8]

Bij drie van de vier (73%) verenigingen is de opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke hoog. Verder meent een derde van de verenigingen (29%) dat zij erin slagen ook specifieke groepen (mensen met een niet-westerse migrantenachtergrond, mindervaliden enz.) goed te bereiken. Dit is een toename ten opzichte van 2014, waar een vijfde dit vond. In vergelijking met 2014 is de betrokkenheid bij de club wat toegenomen. Het bestuur van twee derde van de verenigingen peilt ieder jaar wat er onder de leden leeft. Eveneens zijn zij vaak op de hoogte van het gemeentelijke sportbeleid, dit is met name bij middelgrote verenigingen het geval.

Tabel 5.3 Clubbetrokkenheid (% verenigingen volledig en grotendeels van toepassing)

	Eindhoven 2010 Totaal n=126	Eindhoven 2014 Totaal n=114	Eindhoven 2016 Totaal n=74	Grootte Klein n=30	Middel n=12	Groot n=32
De opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke is hoog	58	73	72	63	58	84
De vereniging weet ook specifieke groepen (mensen met migratieachtergrond, minder validen enz.) goed te bereiken	18	29	27	23	25	31
Het bestuur peilt ieder jaar wat er leeft onder de leden			65	63	75	63
Het verenigingsbestuur is niet op de hoogte van de speerpunten in het gemeentelijk sportbeleid			22	23	8	25

[8] In 2014 is de optie 'wij ondernemen geen ledenwervingsacties' niet meegenomen in de vragenlijst. Een vergelijking met 2016 kan daarom niet worden gemaakt.

Een kwart van de Eindhovense verenigingen was dit jaar betrokken bij een sportstimuleringsproject van de gemeente en/of een andere organisatie (tabel 5.4). Het zijn voornamelijk de grotere verenigingen die daarbij betrokken zijn. Als activiteit worden veel diverse partijen genoemd zoals scholen, azc, bonden en Sportformule. Eindhovense verenigingen zijn ten opzichte van 2014 vaker gaan deelnemen aan sportstimuleringsprojecten. Landelijk is het cijfer vergelijkbaar.

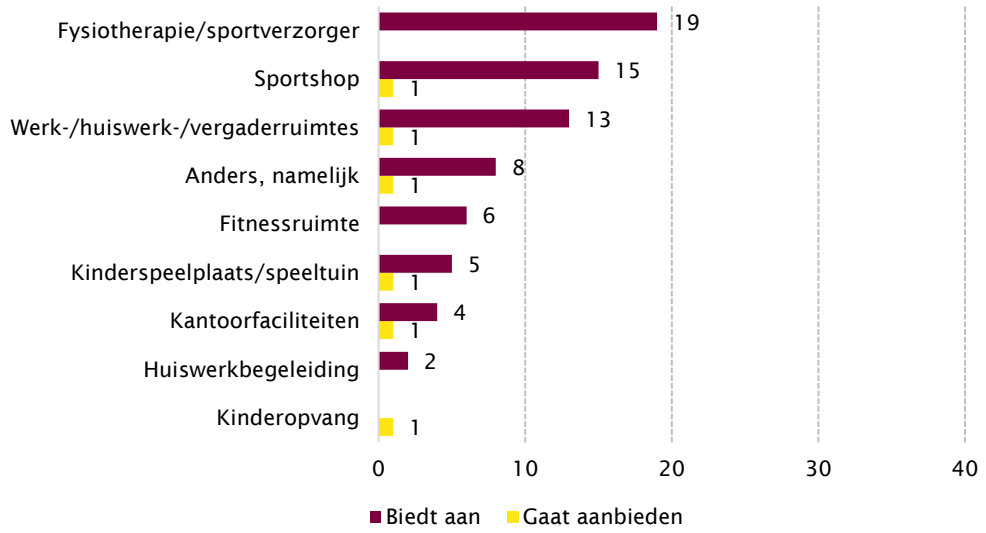
Tabel 5.4 Betrokkenheid sportstimuleringsprojecten en aanbod faciliteiten (% verenigingen)

	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Soort			Aard	
			Klein	Middel	Groot	Team	Semi-individueel	Individueel	Binnensport	Buitensport
	n=114	n=74	n=30	n=12	n=32	n=34	n=21	n=18	n=20	n=45
Deelname sportstimulerings-projecten	11	26	20	25	31	26	33	17	25	27
Aanbod faciliteiten	27	54	41	60	65	68	47	41	50	62

Bijna twee derde van de verenigingen (54%) biedt naast het reguliere sportaanbod nog andere faciliteiten en voorzieningen aan, zoals fysiotherapie, sportshop of vergaderruimtes. In 2014 was dit nog maar bij een kwart van de verenigingen het geval. Met name grote verenigingen en verenigingen met buitensport bieden extra faciliteiten aan.

De meeste verenigingen die buiten het reguliere sportaanbod aanbod hebben van faciliteiten en voorzieningen, beschikken voornamelijk over fysiotherapie/sportverzorger, een sportshop of ruimtes om te werken/vergaderen of huiswerk te maken (figuur 5.2). Geen enkele vereniging biedt kinderopvang.

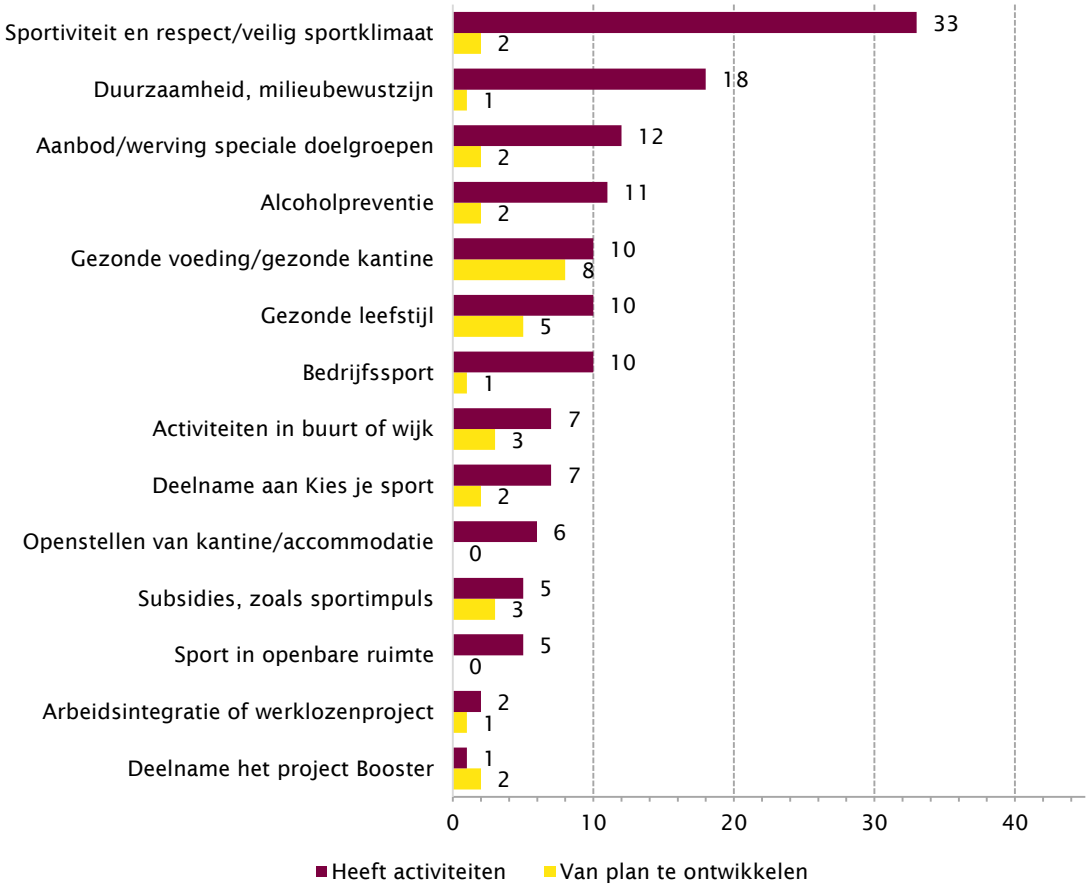
Figuur 5.2 Aanbod faciliteiten en voorzieningen 2016 (aantal verenigingen, biedt aan n=43, gaat aanbieden n=6)

De helft van de verenigingen (46%) biedt geen enkele van de genoemde faciliteiten of voorzieningen aan en heeft ook geen plannen om deze te gaan aanbieden. Dit is beduidend minder dan 2014 waar twee derde van de verenigingen nog plannen had om deze aan te bieden.
Maar weinig verenigingen hebben concrete plannen om binnen twee jaar een of meer faciliteiten/voorzieningen te realiseren.

Twee derde van de verenigingen onderneemt een of meer activiteiten op meer maatschappelijke thema's zoals gezonde leefstijl, sportiviteit en respect, duurzaamheid en dergelijke. Het zijn met name de grotere verenigingen die dergelijke activiteiten aanbieden, meer dan de andere typen verenigingen. De meeste verenigingen ondernemen activiteiten in het kader van sportiviteit en respect (veilig sportklimaat), duurzaamheid/milieubewustzijn, aanbod voor of werving van speciale doelgroepen en alcoholpreventie (zie figuur 5.3). Een veilig sportklimaat wordt door een vereniging vaker dan in 2014 als activiteit ondernomen.

Figuur 5.3 Aanbod activiteiten op (maatschappelijke) thema's (aantal verenigingen, 2016 n=45 heeft activiteiten; n=18 van plan te ontwikkelen)[9]

[9] In 2014 zijn de opties 'deelname aan Kies je sport", 'Openstellen van kantine/accommodatie', 'Sport in openbare ruimte' en 'Deelname het project Booster; niet meegenomen in de vragenlijst. Een vergelijking met 2016 kan daarom niet worden gemaakt.

Een op de drie verenigingen geeft aan dat geen enkel thema voor de club van toepassing is. Het zijn met name de kleine verenigingen die aangeven dat deze thema's voor hen niet spelen. Een kwart van de verenigingen heeft plannen om aan de slag te gaan met een of meer thema's, gelijk aan 2014. De meeste verenigingen willen met gezonde voeding en een gezonde kantine aan de slag (zie figuur 5.3). Geen enkele vereniging heeft plannen voor het komende jaar om hun kantine/accommodatie open te stellen of om sport in openbare ruimte aan te bieden.

6. Doelgroepen

6.1 Samenstelling ledenbestand

De sportverenigingen in Eindhoven hebben vrijwel allemaal leden tussen de 18 tot 45 jaar (99%; tabel 6.1). Kleine verenigingen hebben minder vaak jeugdleden tot 13 jaar dan grotere verengingen (resp. 63% en 84%). Elke vereniging kent een hoog aandeel volwassenen, ongeacht de grootte van de club. Echter, het gemiddeld aandeel volwassenen ligt bij kleine verenigingen wel hoger dan bij grotere verenigingen (resp. 52% en 39%). Aangezien in het jaar 2010 en 2014 een andere indeling in leeftijd is gemaakt, is een vergelijking met voorgaande jaren moeilijk te maken.

Tabel 6.1 Aanwezigheid leden in ledenbestand, naar leeftijd

	Eindhoven 2016	Grootte		
	Totaal n=74 %	Klein n=30 %	Middel n=12 %	Groot n=32 %
Jeugdleden tot 13 jaar	73	63	67	84
Jeugdleden 13 tot 18 jaar	88	80	92	94
Volwassenen 18 tot 45 jaar	99	97	100	100
Masters 45 tot 65 jaar	84	77	83	91
Senioren 65 jaar en ouder	69	70	50	75

In de gemeente Eindhoven heeft elke (middel)grote vereniging die deelnam aan de verenigingsmonitor mensen in het ledenbestand met een migrantenachtergrond (tabel 6.2). Dit geldt ook voor verenigingen die een individuele sport aanbieden. In de gemeente geeft bijna elke (95%) vereniging aan leden te hebben met een migrantenachtergrond. Er is een stijging te zien ten opzichte van 2014 en 2010. Van de verenigingen die aangeven deze leden te hebben, heeft gemiddeld een vijfde (17,3%) van de vereniging een migrantenachtergrond.

Tabel 6.2 Verenigingen met leden met migrantenachtergrond (% verenigingen)

Eindhoven 2010	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Soort		
Totaal	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi-individueel	Individueel
n=126	n=114	n=74	n=30	n=12	n=32	n=34	n=21	n=18
77	80	95	90	100	97	97	86	100

Van de reguliere verenigingen geeft 39 procent aan dat gehandicapte leden en/of leden met een chronische aandoening actief lid zijn van de vereniging (tabel 6.3). Met name binnensportverenigingen hebben leden die een beperking of een chronische aandoening hebben. In 2014 gaven de buitensportverenigingen juist vaker aan deze leden in hun ledenbestand te hebben. Dit verschil kan komen doordat in 2016 minder voetbalverenigingen (en daarmee buitensportverenigingen) met de verenigingsmonitor meedoen ten opzichte van 2014.

Tabel 6.3 Verenigingen met gehandicapte leden en/of leden met een chronische aandoening[10] (% verenigingen)

Eindhoven 2010	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Soort			Aard	
Totaal	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi-individueel	Individueel	Binnensport	Buitensport
n=126	n=111	n=70	n=26	n=12	n=32	n=34	n=18	n=17	n=20	n=44
53	47	39	31	42	44	38	44	35	50	32

17 procent van de reguliere verenigingen heeft leden met een chronische handicap en/of een zintuigelijke handicap (figuur 6.1). Zij hebben gemiddeld 13 leden met die handicap op hun vereniging. Leden met zowel een lichamelijke als een verstandelijke handicap komen het minst vaak voor (7%) bij verenigingen. Deze verenigingen hebben gemiddeld 6 leden met deze handicap.

Figuur 6.1 Verenigingen met gehandicapte leden en/of leden met een chronische aandoening[11] (% verenigingen, 2016 n=70)

Op een vereniging is gemiddeld een op de vijf prestatiesporter en vier op de vijf een recreatiesporter. Verenigingen die individuele sporten of binnensport aanbieden, hebben minder vaak prestatiesporters in hun ledenbestand.

[10] Met uitzondering van verenigingen gericht op sporten met een beperking.

[11] Met uitzondering van verenigingen gericht op sporten met een beperking.

Tabel 6.4 Prestatie- en recreatiesporters in de vereniging (gemiddeld per vereniging)

	Eindhoven 2016	Grootte			Soort		Aard	
	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi-individueel	Individueel	Binnensport	Buitensport
	n=73	n=30	n=12	n=31	n=34	n=21	n=17	n=19	n=45
Prestatiesporters	21	19	28	20	30	46	14	14	25
Recreatiesporters	79	81	72	80	70	87	86	86	75

6.2 Ledenverloop

Bij vier op de tien verenigingen is het aantal leden het afgelopen twee jaar toegenomen (tabel 6.5). Een vijfde van de verenigingen geeft aan dat het ledental juist is afgenomen. Verenigingen laten een positievere ontwikkeling in ledentallen zien ten opzichte van 2014, waar nog een derde aangaf dat het ledental is afgenomen. De verwachtingen van de verenigingen voor de ontwikkeling van het ledental in het komende seizoen zijn ook positiever dan 2014. De helft van de verenigingen verwacht stabiel te blijven en twee vijfde verwacht een toename. Een tiende verwacht een afname. Landelijk is het afgelopen jaar bij minder verenigingen het ledental toegenomen en ook verwachten iets minder landelijke verenigingen komend jaar een toename in vergelijking met de Eindhovense verenigingen. De middelgrote verenigingen verwachten meer dan de andere verenigingen een toename van het aantal leden. Gemiddeld nam vorig jaar/seizoen per vereniging in Eindhoven het aantal leden met 5,7 toe. Ook dit gemiddelde ligt hoger dan 2014 (3,3).

Tabel 6.5 Ontwikkeling ledentallen (% verenigingen)

		Eindhoven 2010	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Aard	
		Totaal	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Binnensport	Buitensport
		n=118	n=114	n=74	n=30	n=12	n=32	n=20	n=45
Afgelopen twee jaar	Afgenomen		30	22	23	8	25	30	18
	Gelijk gebleven		39	39	43	50	31	50	33
	Toegenomen		32	39	33	42	44	20	49
Komend seizoen (verwachting)	Afname	11	8	9	10	8	9	5	9
	Gelijk blijven	67	63	50	50	58	47	70	42
	Toename	22	29	41	40	33	44	25	49

7. Kader

7.1 Vrijwilligers

De meeste verenigingen werken met vrijwilligers die geen vrijwilligersvergoeding ontvangen (figuur 7.1). Twee derde van de verenigingen werkt met een belastingvrije vrijwilligersvergoeding[12] voor hun vrijwilligers. Grote verenigingen werken vaker dan kleinere verenigingen met een vrijwilligersvergoeding. Bijna de helft van de verenigingen heeft betaalde medewerkers. Dit is een sterke toename in vergelijking met 2014, toen nog maar een vijfde van de verenigingen betaalde medewerkers in dienst had. Betaalde medewerkers ontvangen een salaris of loon voor hun werkzaamheden en hebben een arbeidscontract afgesloten met de vereniging. Het zijn met name teamsportverenigingen die betaalde medewerkers hebben. Opvallend genoeg is er weinig verschil tussen grote en kleine verenigingen. In 2014 hadden grote verenigingen vaker betaalde medewerkers dan kleine verenigingen.

Tabel 7.1 Medewerkers in de vereniging (% verenigingen)[13]

	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Soort			Aard	
	Totaal n=107	Totaal n=74	Klein n=30	Middel n=12	Groot n=32	Team n=34	Semi-individueel n=21	Individueel n=18	Binnensport n=20	Buitensport n=45
Vrijwilligers zonder vrijwilligersvergoeding	89	96	90	100	100	94	100	100	95	98
Vrijwilligers met vrijwilligersvergoeding	41	65	53	67	75	79	48	61	75	62
Betaalde medewerker(s)	19	45	43	42	47	59	29	39	50	44

7.2 Kadertekort

Drie op de vier verenigingen beschikt over voldoende vrijwilligers (tabel 7.2). Niettemin is eveneens drie op de vier verenigingen op zoek naar meer vrijwilligers. Kleine verenigingen hebben vaker voldoende vrijwilligers dan (middel)grote verenigingen; grote verenigingen en de teamsportverenigingen ervaren vaker een tekort aan vrijwilligers. Dit is nagenoeg vergelijkbaar met landelijk: daar beschikt 86 procent van de verenigingen over voldoende vrijwilligers en zoekt drie op de vier vrijwilligers.

[12] Een belastingvrije vrijwilligersvergoeding is een vergoeding voor vrijwilligers van maximaal 1.500 euro belastingvrij per jaar.

[13] In 2010 is deze vraag niet meegenomen in de vragenlijst. Een vergelijking met 2016 kan daarom niet worden gemaakt.

Tabel 7.2 Voldoende vrijwilligers in de vereniging (% verenigingen)

	Eindhoven 2016	Grootte			Soort		
	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi-individueel	Individueel
	n=74	n=30	n=12	n=32	n=34	n=21	n=18
Ja, en niet op zoek	22	40	17	6	12	42	17
Ja, willen graag meer	51	43	42	63	62	33	56
Nee	27	17	42	31	26	24	28

Bijna de helft (45%) van de verenigingen heeft op dit moment geen enkele vacature (tabel 7.3). Een kwart van de verenigingen heeft enkele vacatures op cruciale posities en geen enkele vereniging geeft aan te veel vacatures te hebben. De helft van de kleine verenigingen heeft geen enkele vacature. Voornamelijk de middelgrote verenigingen hebben enkele vacatures op cruciale posities openstaan (de helft).

Tabel 7.3 Vacatures voor vrijwilligers en betaalde medewerkers (% verenigingen)[14]

	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Aard	
						Binnensport	Buitensport
	n=114	n=74	n=30	n=12	n=32	n=20	n=45
We hebben geen enkele vacature	48	45	53	33	41	55	33
Enkele vacatures maar niet cruciale posities	25	28	27	17	24	20	36
Enkele vacatures en op cruciale posities	24	27	20	50	25	25	31
Te veel vacatures	4	0	0	0	0	0	0

De helft van de verenigingen heeft geen actueel plan op papier ten aanzien van het omgaan met vrijwilligers, bijvoorbeeld over behoud en werving van vrijwilligers (tabel 7.4). Met name de kleine en grote verenigingen werken zonder actueel plan. Zij hebben ook minder vacatures op cruciale posities openstaan dan middelgrote verenigingen.

Bij drie op de tien verenigingen is een plan in ontwikkeling. Dit zijn met name de middelgrote en grote verenigingen. Een derde van de verenigingen heeft een actueel plan dat ook in de praktijk wordt uitgevoerd. Vooral de kleinere verenigingen werken met een actueel plan. In vergelijking met 2014 is een aantal duidelijke verschuivingen te zien. Het waren toentertijd met name de grotere verenigingen

[14] In 2010 is deze vraag niet meegenomen in de vragenlijst. Een vergelijking met 2016 kan daarom niet worden gemaakt.

die een actueel plan hadden en de helft van de verenigingen gaf aan nog niet over een actueel plan te beschikken. Dit is in twee jaar tijd met de helft afgenomen. Verenigingen die een individuele sport aanbieden, hebben vaker een actueel plan en voeren dit vaker uit dan verenigingen met een team- of semi-individuele sport.

Tabel 7.4 Actueel plan werving en behoud vrijwilligers (% verenigingen)[15]

	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Soort		
	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Team	Semi-individueel	Indivi-dueel
	n=114	n=74	n=30	n=12	n=32	n=34	n=21	n=18
Actueel plan en voeren dat plan uit	18	31	40	33	22	26	19	56
Actueel plan en voeren dat in de praktijk niet uit	4	8	10	8	6	6	10	11
Het plan is in ontwikkeling	30	34	20	42	44	38	38	22
Nee, wij hebben geen actueel plan	49	27	30	17	28	29	33	11

[15] In 2010 is deze vraag niet meegenomen in de vragenlijst. Een vergelijking met 2016 kan daarom niet worden gemaakt.

8. Financiën

In dit hoofdstuk staan de financiële positie en het financiële beleid van de verenigingen centraal.

Van de verenigingen in Eindhoven spreekt twee derde (65%) van de clubs van een (zeer) gezonde financiële positie (tabel 8.1). Dit percentage ligt landelijk net iets hoger (72%). In vergelijking met 2010 en 2014 is de financiële positie verbeterd. Minder verenigingen omschrijven zich als minder gezond en meer verenigingen omschrijven zich als zeer gezond.

Tabel 8.1 Financiële positie van de club (% verenigingen)

	Eindhoven 2010	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Aard	
	Totaal	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Binnensport	Buitensport
	n=118	n=114	n=74	n=30	n=12	n=32	n=20	n=45
Zorgwekkend	3	4	5	7	0	6	0	7
Minder gezond	11	15	5	3	17	3	5	7
Redelijk	29	29	24	23	33	22	30	24
Gezond	49	44	43	50	17	47	45	38
Zeer gezond	8	9	22	17	33	22	20	24

Twee derde van de verenigingen denkt bij het financieel beleid een aantal jaren vooruit (tabel 8.2). (Middel)grote verenigingen zijn daar meer mee bezig dan de kleine verenigingen. Zeven van de tien verenigingen heeft jaarlijks een sluitende begroting. De helft van de verenigingen heeft altijd ruimte in haar begroting voor onverwachte uitgaven. Kleine verenigingen hebben beduidend minder vaak dan grote verenigingen een penningmeester met een financiële achtergrond of iemand die dagelijks werkzaam is in financiën. In vergelijking met 2014 zijn clubs met name positiever over ruimte in de begroting voor onverwachte uitgaven. Verder zijn geen duidelijke verschillen of ontwikkelingen te zien.

Tabel 8.2 Stellingen financiële positie van de club (% verenigingen (helemaal) eens)[16]

	Eindhoven 2014	Eindhoven 2016	Grootte			Aard	
	Totaal	Totaal	Klein	Middel	Groot	Binnen-sport	Buiten-sport
	n=114	n=74	n=30	n=12	n=32	n=20	n=45
De vereniging denkt bij het financieel beleid een aantal jaren vooruit	63	66	57	75	72	55	76
De vereniging heeft (zonder reserveringen aan te spreken) altijd ruimte binnen haar begroting voor onverwachte uitgaven	39	54	57	42	56	55	56
De vereniging heeft jaarlijks een sluitende begroting	68	74	80	67	72	85	71
De penningmeester heeft een financiële achtergrond/dagelijks actief in financiën		65	47	58	84	65	71

Een zesde van alle verenigingen (14%) heeft een betalingsachterstand bij ofwel de gemeente Eindhoven ofwel een andere partij (zie tabel 8.3). Kleine verenigingen en verenigingen die binnensport aanbieden hebben minder vaak een betalingsachterstand dan grotere verenigingen. De meeste verenigingen met een betalingsachterstand heeft deze achterstand bij de gemeente Eindhoven (11%).

Tabel 8.3 Heeft uw vereniging een betalingsachterstand? (% verenigingen)

	Eindhoven 2016	Grootte			Aard	
	Totaal	Klein	Middel	Groot	Binnensport	Buitensport
	n=74	n=30	n=12	n=32	n=20	n=45
Bij de gemeente Eindhoven	11	3	17	16	5	16
Bij andere partijen	3	3	0	3	0	4
Wij hebben geen betalingsachterstand	89	97	83	84	95	84

Bijna elke vereniging (97%) heeft jaarlijks een (kas)controle of een commissie die de financiën controleert. Er zijn hierbij weinig onderlinge verschillen tussen het soort of de grootte van de vereniging.

[16] In 2010 is deze vraag niet meegenomen in de vragenlijst. Een vergelijking met 2016 kan daarom niet worden gemaakt.

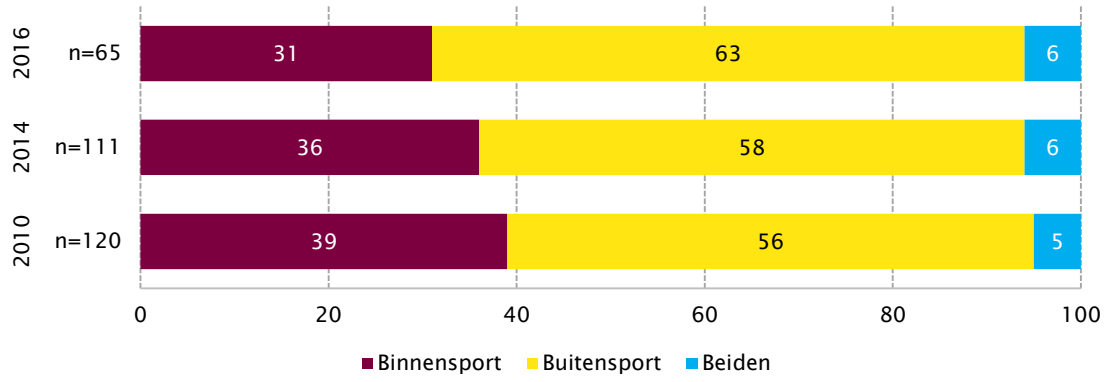
Bijlage I Respons en achtergrondkenmerken verenigingen

Verdeling verenigingen die deelnamen aan de verenigingsmonitor naar achtergrondkenmerken.

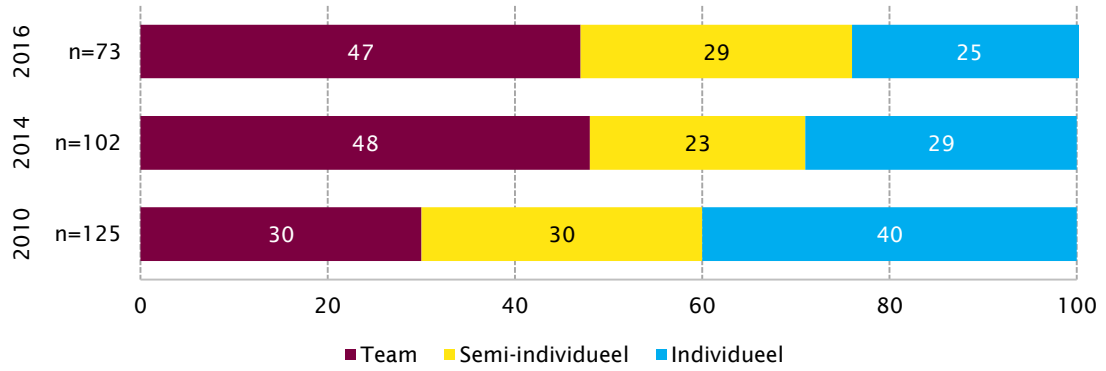
Tabel B1. Tak van sport

Sporttak	Aantal verenigingen			Sporttak	Aantal verenigingen		
	2010	2014	2016		2010	2014	2016
Tennis	10	9	6	Klimsport	2		1
Volleybal	9	7	4	Midgetgolf	2	1	
Voetbal	11	14	15	Overige watersport	2	2	1
Gymnastiek/turnen	2	2	3	Paardensport	1	1	2
Jeu de boules/petanque	3	2		RC modelbouw	1	1	
Aangepaste sporten	5	3	4	Schaatsen/ijssport	2	3	2
Badminton	6	5	3	Schaken	1	1	1
Zaalvoetbal	1	5	1	Schermen	1	1	
Zwemmen	3	3	1	Skeeleren		1	
Duiksport	2	5		Rugby		1	2
Golf		3	2	Skiën/snowboarden		1	
Handboogschieten	2	1		Waterpolo		1	1
Hockey	2	2	2	Taekwondo	2	2	2
IJshockey	1	2	1	Tafeltennis	5	3	1
Atletiek	2	1	2	Triatlon	1		1
Cricket		1		Ultimate Frisbee	1	1	
Bridge	4	3	2	Vecht- en verdedigingssport	1		
Synchroonzwemmen		1		Wandelsport	2	1	
Honk- en softbal	1	2	2	Zeilen	1	1	
Korfbal	2	3	3	American football	1	1	
Roeien	2		1	Bechterew-oefeningen	1		
Vliegsport	1		1	Dans	1		
Basketbal	2	2	1	Fietsen/wielrennen	2	1	
Beachvolleybal	1	1		Go	1		
Biljart	1			Hondensport	1		
Rolhockey		1		Modelzweefvliegen	1		
Bowls	1			Multi- of omnisport	5	3	1
Dynamic Tennis	2	1		Onderwatersport	1	1	
Handbal	1	3	1	Schietsport	1		
Hardlopen/trimmen	1	1		Turnen	1	2	1
Hengelsport	2			Windsurfen (wind- en kitesurfen)	1	1	1
IJsstoksport	1			Survival			1
Kaartspelen (klaverjassen/jokeren exclusief bridge)				Schoonspringen			1
Kanosport	3			**Totaal**	**126**	**114**	**74**

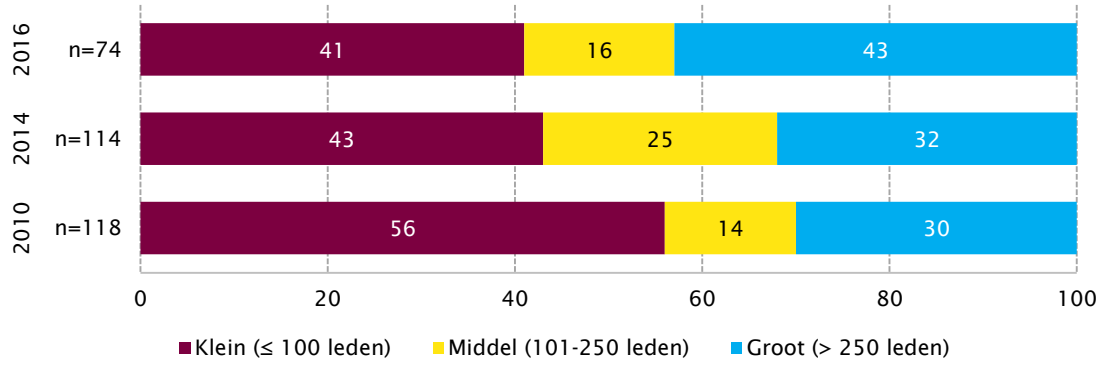
Grafiek B1. Verdeling onderzoeksgroep naar binnen-/buitensport (% verenigingen)

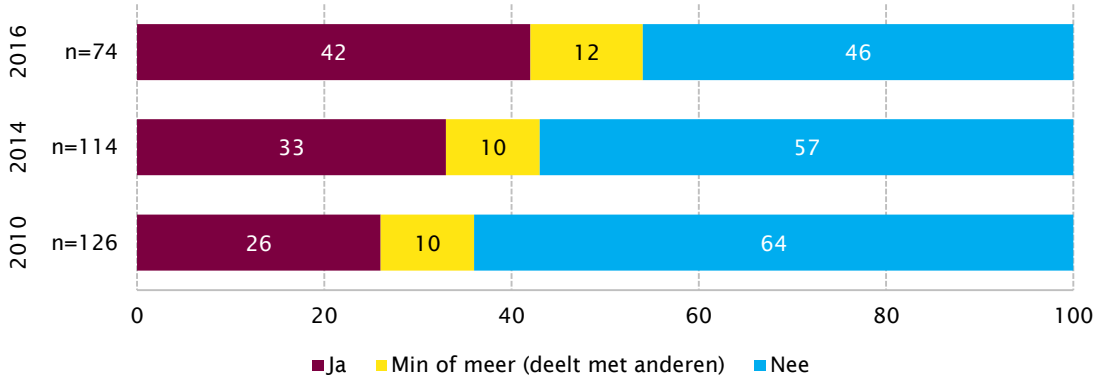
Grafiek B2. Verdeling onderzoeksgroep naar Soort sport (% verenigingen)

Grafiek B3. Verdeling onderzoeksgroep naar totaal aantal leden en donateurs (% verenigingen)

Grafiek B4. Verdeling onderzoeksgroep naar beschikken over een eigen kantine (% verenigingen)

Tabel B6. Eigen sportaccommodatie/complex en eigen kantine in 2016

	Aantal	Percentage
Zowel sportaccommodatie als eigen kantine	34	46
Alleen eigen sportaccommodatie	7	9
Alleen eigen kantine	6	8
Geen eigen sportaccommodatie of kantine	27	36
Totaal	**74**	**100**

Tabel B7. Non-responsanalyse op basis van gegevens van de gemeente Eindhoven, grootte vereniging

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Klein (≤100 leden)	131	63	33	45
Middel (101-250 leden)	27	13	12	16
Groot (>250 leden)	49	24	28	38
Totaal	**207**	**100**	**73**	**100**

Tabel B8. Non-responsanalyse op basis van gegevens van de gemeente Eindhoven, binnen/-buitensport

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	121	58	31	42
Binnensport en buitensport	12	5	4	5
Buitensport	77	37	39	53
Totaal	**210**	**100**	**74**	**100**

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl